

AKTIVITEITENVERSLAG 1990

Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen

Papenvest, 78 1000 Brussel 02/511.08.51

VERENIGING VOOR ALCOHOL- EN ANDERE DRUGPROBLEMEN

AKTIVITEITENVERSLAG 1990

A. <u>Interne werking</u>	4
1. <i>Leden en bestuur</i>	4
2. <i>Beleidsnota</i>	4
3. <i>Financiële situatie</i>	5
4. <i>Personeel</i>	5
B. <u>Aktiviteiten</u>	6
I. <u>Algemeen</u>	6
1. <i>Sekretariaat</i>	6
2. <i>Dokumentatiecentrum</i>	6
3. <i>V.A.D.-berichten</i>	7
4. <i>Lokale preventieprojecten</i>	8
5. <i>Infomed-beurs</i>	9
6. <i>Samenwerking met andere instanties</i>	9
II. <u>Preventiewerk</u>	
1. <i>Preventieteam</i>	12
2. <i>Aktiviteiten en kontakten binnen bepaalde sectoren</i> <i>in het kader van het preventiewerk</i>	13
3. <i>Registratie-opdracht</i>	17
4. <i>Werkoptie gemeenten</i>	19

III. <u>Werkgroepen</u>	26
1. <i>Werkgroep alcohol en arbeid</i>	26
2. <i>Werkgroep middelenmisbruik</i>	30
3. <i>Werkgroep illegale drugs</i>	32
4. <i>Werkgroep onderwijs</i>	33
5. <i>Werkgroep studie en hulpverlening</i>	36
6. <i>Werkgroep vrouw en middelenmisbruik</i>	36
7. <i>Werkgroep epidemiologie</i>	37
Bijlage 1: ledenlijst	40
Bijlage 2: samenstelling beheerraad	46
Bijlage 3: beleidsnota	47
Bijlage 4: aanvragen, advies en betoelaging lokale preventieprojecten	52
Bijlage 5: visietekst	54
Bijlage 6: overzicht publikaties en uitnodigingen	59
Bijlage 7: overzicht kranteknipsels	64

AKTIVITEITENVERSLAG 1990

Vooraf

In alle eerlijkheid ben ik tevreden en fier u dit VAD-activiteitenverslag te kunnen voorstellen. 1990 was immers voor de VAD een belangrijk jaar:

1. Door het globaliseren van de betoelaging van de verschillende VAD-activiteiten (samen 5.800.000 fr) kon er een meer globaal en evenwichtig beleid worden gevoerd en kregen de stafleden een gevoel van "eindelijk wat meer zekerheid".
2. De werkgroepen, die tenslotte toch funktioneren op basis van vrijwilligheid, bleven intensief presteren. Belangrijke realisaties waren onder meer de VAD-studiedag over illegale drugs ("de eerste drugtop in Vlaanderen", volgens de Standaard), het Ouders en Drugspakket, de bijzondere programma's rond alcohol en werk, ...
3. Via de actie **drink wijs** hebben onze koördinatoren samen met het team van lokale preventiewerkers getoond wat een moderne preventiestrategie kan zijn: een systematische en geïntegreerde aanpak, dicht bij de mensen. Terloops wil ik onderlijnen dat we voor deze campagne voor het eerst ook konden rekenen op een bijzondere sponsoring door privé-instanties.

Impliciet hoorden we deze preventievisie bevestigen door de Gemeenschapsminister van Volksgezondheid Hugo Weckx op de VAD-persconferentie van 25/10/90, toen hij zei: "Zoals een coherente preventieve strategie een intersektoriële benadering als uitgangspunt hoort te nemen, zo is er ook nood aan een structuur die de mogelijkheid biedt deze benadering door te trekken in een kollektieve verantwoordelijkheid." De VAD wil deze lijn verder doortrekken.

Eigenlijk maakte de minister in diezelfde persconferentie ook nog andere ideeën kenbaar: gezondheidspromotie, verantwoordelijkheid voor diverse maatschappelijke geledingen, een onafhankelijke adviserende instelling, ... Wordt 1991 dan nog een belangrijker jaar ?

In ieder geval hopen we echt te kunnen blijven rekenen op de inzet van de stafleden en de regionale preventiewerkers, op de verantwoordelijken en de leden van de werkgroepen en op alle betrokkenen bij de werking van de VAD. Voor hun inzet en hun entoesiasme in 1990 wens ik hen vanharte te bedanken.

S. Ansoms, voorzitter VAD

A. Interne werking

1. *Leden en bestuur*

- leden :

- Op de algemene vergadering van 16 februari werden drie nieuwe leden opgenomen :

- Van Montfoort Yvo, Antwerpsesteenweg 350, 2390 Westmalle, als vertegenwoordiger voor de socio-therapeutische afdeling Rozebottel van het Psychiatrisch Centrum Bethaniënhuis, Handelslei 167, 2980 Sint-Antonius-Zoersel, sectie hulpverlening.
- Vermeulen Robert, Watermolendreef 162, 9100 Sint-Niklaas, vertegenwoordiger van de vzw De Lossen Babbel, Polderstraat 8, 9100 Sint-Niklaas, sectie preventie.
- Van der Kreeft Peer, Krijgslaan 148, 9000 Gent, vertegenwoordiger voor De Sleutel, Dagcentrum voor verslavingsproblemen vzw, Dambruggestraat 78, 2008 Antwerpen, sectie hulpverlening.

Ook werd een nieuw vertegenwoordigend lid aanvaard :

Lissens Guido (in plaats van Lehembre J.), Pompelhoekstraat 29, 9220 Hamme, vertegenwoordigend lid voor het Behandelingsprogramma voor verslavingsproblemen, Psychiatrisch Ziekenhuis Sint-Hiëronymus te Sint-Niklaas.

De volledige ledenlijst vindt men terug in bijlage 1.

- bestuur :

In 1990 waren er geen bestuursverkiezingen en bleven beheerraad en dagelijks bestuur ongewijzigd.

Samenstelling van het bestuur vindt men in bijlage 2.

- ledenbijeenkomsten :

algemene vergadering : 16/2/1990.

beheerraad : 24/1, 16/2, 16/5, 18/7, 5/9 en 14/11/1990.

dagelijks bestuur : 7/3, 23/3, 18/4, 13/6, 18/7, 10/10 en 14/12/1990.

2. *Beleidsnota*

De beleidsnota voor 1990 werd herbekeken om de aandachtspunten voor 1991 aan te wijzen.

Hierbij werd ook een eerste onderzoek gedaan naar mogelijke aanpassingen in de statuten en het reglement van inwendige orde.

De tekst van de beleidsnota vindt men in bijlage 3.

3. Financiële situatie

Het hoofdkomen van de VAD blijven de overheidssubsidies. Voor 1990 ontvingen we een globale subsidie voor de algemene werking en voor de coördinatie van het preventiewerk ten bedrage van 5.800.000 fr. De overeenkomst hieromtrent werd getekend op 16 mei 1990 en het voorschot van 3/4, nl. 4.350.000 fr, werd overgeschreven op 12/9/90. Het saldo zal ons maar in 1991 overgemaakt worden na de verantwoording van de uitgaven over 1990. De globalisering van de subsidies hebben we als positief ervaren, maar de spreiding van de uitkering is nog steeds in het voordeel van de bankinstelling.

In 1989 kregen we de toezegging van een subsidie voor AIDS-preventie bij druggebruikers ten bedrage van 331.080 fr. Hiervan werd in 1989 slechts 22.979 fr gebruikt. Het restant werd in 1990 verantwoord voor een totaal bedrag van 302.717 fr.

Als overheidstoelage van ondergeschikte besturen ontvingen we weer van de provincie Brabant 10.000 fr en van de gemeente Meise 5.000 fr.

Voor het omvangrijk budget van de Drink-Wijs-Campagne werden bijkomende middelen gezocht. De verzekeringsmaatschappij A.G. investeerde 600.000 fr. Het reclamebureau Pentagone en het Gemeentekrediet verleenden hun professionele medewerking. Ook vanwege de Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Brusselse Aangelegenheden kwam een extra medewerking en wordt nog een betoelaging verwacht vanuit de lokale preventieprojecten.

De werkgroep "alkohol en arbeid" kon de meeste kosten rekupereren uit bijdragen of vergoeding door de bedrijven met wie werd samengewerkt.

Het grootste deel van de subsidiëring ging naar personeelskosten. Naar algemene werking werd een behoorlijk bedrag uitgegeven aan nieuw documentatiemateriaal en werd in het begin van het jaar ook geïnformatiseerd.

Het totale budget van ongeveer 7.500.000 fr. werd in evenwicht gehouden, maar weer met onvoldoende reserve.

De idee van fund-raising werd aangehouden en kan misschien verwezenlijkt worden binnen een ondersteunende vzw "De vrienden van de V.A.D." ?

4. Personeel

We werkten in 1990 met dezelfde personeelsleden, maar hun arbeidsovereenkomsten werden omgezet in overeenkomsten voor onbepaalde duur. Allen samen behartigen zij de

belangen van de V.A.D. en nemen samen het sekretariaatswerk en de permanentie op zich.

Specifiek bleef mevr. A. Haegeman-De Jaeger diensthoofd met opdracht het bijhouden van de administratie en de boekhouding. Zij werkt halftijds.

Mevr. M. Geirnaert en de heer R. Peeters hebben als hoofdpdracht de koördinatie en ondersteuning van het preventiewerk. Zij werken voltijds.

Mevr. Marie-Claire Lambrechts zette zich hoofdzakelijk in voor de problematiek van alcohol en arbeid. Zij werkt eveneens voltijds, de eerste maand nog als BTK-ster en vanaf 1/2/90 eveneens onder gewoon kontrakt.

Gelukkig hadden we tussendoor nog de vrijwillige hulp van Thierry Van Hamme. Hij hielp hoofdzakelijk bij verzendingswerk.

Om in regel te zijn met de arbeidswetgeving werd in het begin van het jaar het arbeidsreglement opgesteld.

B. Aktiviteiten

I. Algemeen

1. *Sekretariaat*

Het sekretariaat is elke werkdag doorlopend open van 9 tot 17 uur.

Naast de gewone administratieve opdrachten van korrespondentie, verslagen en boekhouding, werden bezoekers ontvangen en informatievragen beantwoord.

2. *Dokumentatiecentrum*

In 1990 werden bijna 2.000 (1.951) dokumentatieaanvragen behandeld (telefonisch en/of schriftelijk).

In tegenstelling tot vorige jaren werd dit cijfer bereikt zonder het gratis verspreiden van folders en/of lesmappen.

Het gebrek aan een permanent verantwoordelijke voor de bibliotheek liet zich meer en meer voelen. Hierdoor werd afbreuk gedaan aan de bruikbaarheid van de bibliotheek (= niet geautomatiseerd) en stond de videoteek allerminst op punt.

Desalniettemin werden een aantal boeken aangekocht en blijft het aanbod van tijdschriften, voornamelijk buitenlandse, erg aantrekkelijk.

V.A.D.-dokumenten

In deze gepolykopieerde bundels verschenen in 1990 volgende titels :

- Achtergrondinformatie drugs
- Achtergrondinformatie alcohol
- Gekontroleerd drinken
- V.A.D.-jaarboek 1990 - Een overzicht van in 1989 beschikbare gegevens over alcohol en andere drugs.

Nieuw dokumentatiemateriaal

- O & D pakket - Vormingsprogramma voor ouders van adolescenten.
- "Driemaal daags, na het eten" - Vormingsprogramma rond medikatie
- Drink Wijs-campagne :
 - Posters : "Het leven is te leuk om troebel te zien"
 - "Sport is te spannend om troebel te zien"
 - "De weg is te druk om troebel te zien"
 - Folder : "Het leven is te leuk om troebel te zien"
 - Stickers : "Drink Wijs" - klein formaat
 - "Drink Wijs" - groot formaat

Tentoonstellingsstand : met het materiaal dat afkomstig was van de Volksbond tegen Drank- en Drugmisbruik werd een uitgebreide tentoonstellingsstand uitgewerkt die uitleenbaar is tegen vergoeding.

Er had een overleg plaats met een afvaardiging van de Anonieme Alkoholisten. Zij zouden hun literatuur ook beschikbaar stellen in ons documentatiecentrum.

3. V.A.D.-berichten

Onze periodiek verscheen in 1990 vijfmaal. Aan inhoud en lay-out werd de nodige aandacht gegeven, zodat we nu een verzorgd blad kunnen aanbieden. Hierbij kregen we de ruime medewerking van de drukkerij van het Psychiatrisch Centrum van de Broeders Alexianen in Tienen.

Overzicht van de verschenen nummers

nr. 1 (januari/februari)

- "Als ik drink, drink ik mee..." - Alcohol en zwangerschap, door Stan Ansoms.
- "De terugkomdag als reïntegratie-instrument bij patiënten met afhankelijkheidsproblemen" door Rob Schetz.

nr. 2 (maart/april)

- "Alcoholpreventie in de gemeente" door Marijs Geirnaert.
- "De rol van de media in drugpreventie" Lezing in het Amerikaans Cultureel Centrum door Sharon Rose. Verslag door Marijs Geirnaert.
- "Historiek van V.A.D." door Marijs Geirnaert.

nr. 3 (mei/juni/juli)

- "Aids en druggebruik : de stand van zaken" door Rudi Peeters.
- "Alcohol en gemeente" Publieksakties door Marijs Geirnaert.
- "Gentse studentenartsen willen amfetamines van de markt" door Marc Tack.
- "Regionale seminaries alcohol en arbeid : een verslag" door Marie-Claire Lambrechts.

nr. 4 (september/oktober)

- "Alcohol en verkeer... een onwijze combinatie" - Alcohol en gemeente, door Marc Tack.
- "10 jaar therapeutische gemeenschap "De Spiegel" door Paul Van Deun.

nr. 5 (november/december)

- "Drink Wijs" : een campagne naar publiek en gemeenten.
 "Drink Wijs" : perskonferentie
 "Drink Wijs" : preventiecampagne
 door Marijs Geirnaert.
- "Drink Wijs"-Publiekscampagne : sensibiliseren als eerste fase door Marc Tack.
- "Colloquium "Drink Wijs in uw gemeente : Tijd voor een beleid" door Marijs Geirnaert.
- "Politie en alcohol : meer dan een bestraffende vinger" door Maria Seurinck.

4. Lokale preventieprojecten

In juni kregen we bevestiging dat op de begroting een betoelaging van 700.000 fr. voor lokale preventieprojecten voorzien was.

Rekening houdend met de ministeriële brief van 12 december 1989 waarin hij wenst dat de preventiewerkers effectief betrokken zouden zijn bij deze projecten en met het voorbereidend werk van een werkgroep ad hoc, besliste de beheerraad van 18/7/90 een drievoudig pakket te zullen adviseren, nl. het preventieproject naar "gemeenten" toe, projecten die - overeenkomstig de V.A.D.-beleidsoptie 1990 - de aandacht vestigen op illegale drugs en ook nog andere initiatieven van lokale organisaties.

Na voorafgaande discussie in de beheerraad en een nieuw overleg binnen de werkgroep, formuleerde een uitgebreid dagelijks bestuur van 10 oktober een advies, na voorafgaandelijk overleg met de administratie. Dit advies werd overgenomen door de diensten van het Ministerie.

De projecten rond illegale drugs en andere initiatieven werden gekwoteerd naar betrokkenheid van de preventiewerkers, de opvolgbaarheid en de originaliteit.

Overzicht van de lokale preventieprojecten : zie bijlage 4.

5. *Infomed-beurs*

Van 26 tot 28 april 1990 ging te Brussel de tweede Infomed-beurs door. VAD was door de Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Brusselse aangelegenheden uitgenodigd om hieraan samen met andere GVO-organisaties van de Vlaamse Gemeenschap deel te nemen. In samenwerking met een achttal dergelijke organisaties was VAD op de beurs vertegenwoordigd met een stand, waar voor de belangstellende bezoekers alle documentatiemateriaal ter inzage was en gekocht kon worden.

6. *Samenwerking met andere instanties*

- *Interkommunautair overleg*

Begin 1990 kwam op initiatief van de ministers van volksgezondheid Weckx (Vlaamse Gemeenschap), Guillaume (Franse Gemeenschap) en Grosch (Duitstalige Gemeenschap) een samenwerking tussen de drie gemeenschappen tot stand inzake onder meer alcohol en andere drugs. Een koördinatiekommissie werd opgericht, bestaande uit vertegenwoordigers van de respectieve kabinetten, administraties en koepelorganisaties. De voorzitter van VAD, S. Ansoms, maakt deel uit van deze koördinatiekommissie.

Inzake alcohol- en andere drugproblemen heeft de kommissie besloten in eerste instantie het gemeenschappelijk streven naar een uniforme registratie met als resultaat vergelijkbare en bruikbare gegevens (zowel tussen de gemeenschappen als in inter-

nationaal perspectief) te behartigen. Daartoe heeft zij een aantal experts in een interkommunautaire werkgroep "Epidemiologie" samengebracht. Vanuit VAD participeren hieraan J. Casselman, R. Keymeulen en R. Peeters.

De epidemiologen hebben ten behoeve van de coördinatiecommissie per gemeenschap een overzicht van ondernomen registratie- en onderzoeksinspanningen in de periode 1980-1990 opgemaakt. Daarvan uitgaande wordt een interkommunautair syntheserapport opgemaakt, dat een eerste uitwendige realisatie van het interkommunautair overleg zal zijn. Het ligt in de bedoeling dergelijk rapport jaarlijks aan te vullen.

Ook is vanuit de coördinatiecommissie aan de epidemiologen om advies gevraagd in verband met prioritaire opties die genomen of aangemoedigd zouden kunnen worden op het vlak van officiële statistieken en bevolkingsstudies aangaande alcohol- en andere drugproblemen en registratie ter hoogte van (hulpverlenende en juridische) voorzieningen in verband met alcohol- en andere drugproblemen.

Het interkommunautair overleg is aldus op verschillende niveaus werkzaam, en heeft geleid tot een groot aantal formele en informele contacten tussen de vertegenwoordigers van VAD, CCAD en ASL.

- Aids-overleg

VAD was ook in 1990 vertegenwoordigd in het Aids-Overleg, een in 1988 door IPAC (InterProvinciaal AIDS-Coördinaat) opgerichte overlegstructuur van alle organisaties die in hun werking kunnen bijdragen of gekonfronteerd worden met aspecten van HIV-preventie. VAD participeert hierin omwille van het belang van specifieke HIV-preventie voor intraveneuze druggebruikers. In 1990 ging slechts één vergadering van het Aids-Overleg door; wegens een interne heroriëntering ervan vonden voorlopig geen andere bijeenkomsten plaats. Met IPAC en met enkele andere deelnemers aan het Aids-Overleg bestonden echter wel rechtstreekse contacten naar aanleiding van het geïntegreerde HIV-preventieproject voor drugsputters in samenwerking met Free Clinic Antwerpen, en meer in het bijzonder naar aanleiding van de daarin gekaderde studiemiddag op 26 juni en de voorbereiding en uitgave van onze tweede specifieke HIV-preventiefolder.

- Belgisch Instituut voor Verkeersveiligheid

Deelname van Marijs Geirnaert aan de werkgroep 'Campagnes', in het bijzonder aan de voorbereiding van de eindejaarscampagne 'Rijden onder invloed'.

Tevens vonden besprekingen plaats om in samenwerking met het B.I.V. een alcoholvrij rijbeswijs uit te geven. Bij gebrek aan middelen is dit vooralsnog niet gerealiseerd.

- **Stuurgroep G.V.O. in het onderwijs**

Deelname van Marijs Geirnaert aan de Stuurgroep GVO in het Onderwijs, met specifieke aandacht voor de verslavingsonderwerpen binnen de GVO.

Aandacht werd vooral besteed aan de implementatie van het materiaal voor het secundair onderwijs van het RUG-project en de opvolging van het Lions-Quest programma: Leefsleutels voor jongeren.

- **Federatie van Diensten voor Geestelijke Gezondheidszorg en Verbond der Medisch-Sociale Instellingen**

Beide koepelorganisaties voor de Vlaamse Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg zijn vertegenwoordigd in de Stuurgroep van het preventieproject, omdat de elf lokale preventiewerkers tewerkgesteld zijn in een Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg.

- **C.C.A.D.**

VAD onderhield ook dit jaar een regelmatige samenwerking en systematisch overleg met de Franstalige kollega's van het CCAD. Meer bepaald had overleg en samenwerking plaats rond volgende thema's :

- deelname aan de interkommunautaire werkgroep rond epidemiologie, en het redigeren van de hierbinnen uitgewerkte documenten;
- publiekscampagne Drink Wijs/Buvez avec modération;
- alcohol en arbeid

- **Het dagelijks bestuur van 14 november had een overleg met hoofdinspekteur L. Van Beylen, verantwoordelijke voor de sectie voorkoming van misdrijven van de Antwerpse politie. Ook alcohol en drugs worden opgenomen in hun preventieprogramma. Deze akties zouden starten voor de stad Antwerpen, maar kunnen nadien provinciaal gebruikt worden.**

- **Minister van Binnenlandse Zaken, L. Tobback** wil aan de V.A.D. een gesubsidieerde opdracht geven over de relatie tussen de politiediensten en de welzijnssector in het kader van de drugbestrijding.

- **K.K.A.T.**

Deelname van Marijs Geirnaert aan de 'werkgroep jongeren' van het KKAT. Dit jaar werd een vormingspakket 'Als dat niet geweldig is', voor het beroepsonderwijs geïntroduceerd.

Er werd meegewerkt aan een introductievergadering van dit pakket voor PMS/MST.

Verder werd gestart met de ontwikkeling van een 'smoke busters' project voor jongeren van 8 tot 12 jaar.

II. Preventiewerk

1. *Preventieteam*

Met het preventieteam werd voor 1990 de optie genomen om rond het thema 'gemeenten' te werken (zie verder). Het merendeel van de activiteiten zijn dan ook binnen deze werkopatie te situeren.

Daarnaast werden volgende activiteiten met het preventieteam uitgewerkt.

- * Algemene preventieteamvergaderingen (om de zes weken):

hier komen aspecten van algemene coördinatie, informatiedoorstroming, keuze van opties, beperkte vormingsmomenten,... aan bod.

- * Een subgroepje preventiewerkers werkte intensief aan een 'visietekst', die de belangrijkste werkopaties van het preventiewerk weergeven. Deze tekst werd in voortdurende samenspraak en discussie met het ganse preventieteam ontwikkeld.

De visietekst wordt in bijlage 5 afgedrukt.

- * Een subgroepje preventiewerkers ontwikkelde een vormingspakket rond medikatie: 'Drie maal daags na het eten'.

Het gaat om de ontwikkeling van een bundel didactische werkvormen, didactisch materiaal en achtergrondinformatie voor begeleiders van volwassenengroepen. Het pakket is sinds 1990 als VAD-publikatie in de bestellijst opgenomen.

- * Daarnaast doen de preventiewerkers regelmatig beroep op één van de coördinatoren voor advies, medewerking en ondersteuning bij activiteiten in de regio, het uitwerken van een concept van vormingsprogramma, ondersteunend didactisch materiaal, relevante literatuur, enz.
- * Binnen de Stuurgroep van het preventiewerk wordt informatie over het preventiewerk doorgegeven en besproken en vindt tevens belangenverdediging van het preventieteam plaats.
- * Vergaderingen met C.G.G.Z., VAD en Stuurgroep: Tweemaal per jaar wordt een overlegvergadering georganiseerd voor de 10 CGGZ met preventiewerker, VAD en de Stuurgroep. Het doel is vooral informatiedoorstroming.

2. Activiteiten en contacten binnen bepaalde sectoren in het kader van het preventiewerk

Onderwijs

Basisonderwijs

* Tralies in Wonderland

Ondersteunende activiteiten in het kader van de implementatie van Tralies in Wonderland.

- Bijwonen perskonferentie Tralies
- Contacten met Rijksvormingscentrum voor PMS en VMSI (MST) voor organisatie van regionale bekendmaking van projekt.
- Voorstelling programma op vergadering PMS-direktie (Rijksonderwijs)
- Voorstelling op studiedag van W.V.J.G. in Antwerpen.
- Informatie-doorstroming naar preventieteam.
- Deelname aan overleg rond de voorbereiding van de pilootevaluatie van het projekt

Sekundair onderwijs

- * Deelname aan de Stuurgroep GVO in het onderwijs (zie elders)
- * Werkgroep GVO in het Onderwijs: bespreking van herwerkt pakket 'Alkohol' van GVO-projekt - RUG.
- * Werkgroep Jongeren KKAT (zie elders)
- * Opvolging van het Quest-programma: Leefstijl voor Jongeren

- koördinator tussen Stuurgroep GVO en Lions.
- bespreking materiaal, mogelijkheden tot implementatie, trainingen,...
- lid van adaptatiekommissie: herwerking en aanpassing van het materiaal
- voorbereidende gesprekken rond evaluatie van Quest met CCAD. Eerste overleg rond opzet evaluatie met CCAD, VAD, Univ. van Luik (Mevr. Vandoorne) en KUL (Prof. O. Van Den Bergh).
- * In samenwerking met Michèle Staelens: koördinatorentoertraining voor leerkrachten secundair onderwijs in Tienen.
Uitwerking van een model voor training van leerkrachten-koördinatoren:
 - * 8 trainingen voor leerkrachten (gedurende anderhalf schooljaar)
 - * 2 bijeenkomsten met PMS/MST/CGGZ Tienen
 - * 1 gezamenlijke bijeenkomst met direkties, leerkrachten, PMS/MST/CGGZ
- * Kon. Boudewijn Stichting maakt bundel voor het onderwijs n.a.v. de 40-60-vingering: informatieverzameling en oriënterend gesprek.

Onderwijs - algemeen

- * W.V.J.G.: Voorstelling konkreet preventiemateriaal op studiedag in Antwerpen: O&D-pakket, Tralies, Buso-plannen.
- * Lodewijk de Raet: deelname aan studiedag over toekomst van onderwijsbegeleiding en inspectie

Gezondheids- en welzijnszorg

- * in samenwerking met Mia De Bock: verkennend gesprek met Jeugd en Stad (Brussel) i.v.m. een projekt straathoekwerk (ev. via Min. Chabert).
- * in samenwerking met Peter Aertsen : vormingsprogramma voor opvoeders in een tehuis voor jongeren. Uitwerken en uittesten van een model.
- * deelname aan een studiedag Niad over de eerstelijns
- * deelname aan een colloquium rond medikatatiegebruik: provinciale kommissie ter voorkoming van kriminaliteit Oost-Vlaanderen.
- * deelname aan een studiedag rond prevalentie van druggebruik in gevangenen en bedrijven (Brugmannziekenhuis; 24 oktober)

- * deelname aan de "IVth European Consultation on Public Education and AIDS Prevention" van de WHO, met als thema "Health Promotion and Health Education in the areas of AIDS and drugs" (Bad Honnef, Duitsland; 10-12 oktober)

Vormingswerk

Volwassenenvorming

- * n.a.v. het pakket medikatie:
 - kontakten met K.V.L.V. voor try out en overleg voor implementatie van het pakket in programma 1990-1991.
 - voorstelling pakket in Werkgroep Vrouw en verslaving.

Buurtwerk

- * Stuurgroep 'Samen werken aan gezondheid' in Gent. (konsultatief)

Jongeren

- * Deelname aan een Studiedag: Aidspreventie bij jongeren: UIA
- * Studiedag Socialistische Federatie voor Plaatselijk open jongerenwerk: alcoholgebruik bij jongeren en preventie van misbruik, Gent, 6.10.90: bijdrage over preventie + panelgesprek.
- * Subgroepje preventiewerkers: uitwerken van een vormingsprogramma (week) voor jeugdbeweging (aspiranten) rond verslaving.

VAD-werkgroep Vrouw en verslaving

- * Brainstorm rond mogelijke preventieve activiteiten van de werkgroep

Politie en Justitie

- * Binnenlandse Zaken: Algemene Rijkspolitie
 - besprekingen n.a.v. de brochure over drugs voor politiediensten (konsultatie).
 - bespreking rond aanmaak nieuwe brochure voor ouders en opvoeders
 - besprekingen i.v.m. studieopdracht rond relatie politiediensten en sociale sektor.
- * Verkennende gesprekken met Hans Hoffman (B.Z.) rond opzet van pilootproject met gemeentelijke preventiewerkers in het kader van kriminaliteitspreventie

- * Deelname aan studiedag: de diskretionaire bevoegdheden van de politie.
- * Deelname aan studiedag NIAD rond harm reduction, legalisering, enz. (13/12).

Arbeid

- * bijwonen van studiedag van de Stuurgroep Alcohol en Arbeid in Antwerpen.
- * diverse informele contacten met de Stuurgroep Alcohol en Arbeid.

Algemene informatiesessies

- * Mensenbroeders - Halle: bijdrage in panel over 'drugs: hier en ginder' in het kader van een Latijns Amerika-week: september.
- * Fnac Antwerpen: lezing over preventiemodellen: november
- * Rug tegen Drug:
 - voorbereidende gesprekken met organisatoren rond opzet
 - deelname aan debat rond preventie (15/3)

Varia

- * Generale Bank: verkennend contact n.a.v. de oprichting van een Drugfonds.
- * NIAD: halfjaarlijks overleg met Wim Buisman: uitwisseling van informatie.
- * Sobriëtas Brussel: verkennend gesprek rond mogelijke samenwerking.
- * American Cultural Centre:
 - informatie-avond rond campagnes: Sharon Rose
 - satellietprogramma met directeur van PRIDE
- * E.G.-Kommissie: werkgroep rond leerkrachtenopleiding: vertegenwoordiger voor België in werkgroep.
- * Europa tegen Kanker: lid van de beoordelingskommissie van preventieprojecten (België).
- * Onderhandelingen met administratie Volksgezondheid en VAD m.b.t. lokale preventieprojecten.
- * Overleg met CCAD (Luc Bils) en ASL (Ernst Servais): informatie-uitwisseling
- * Info Public: adviesverstrekking rond preventievideo voor televisie.
- * Verstrekken van informatie en ideeën voor uitwerking van diverse radio- en televisieprogramma's.
- * Tal van informatievragen rond preventie vanuit de overheid (verschillende departementen), verschillende sectoren, studenten,...

* Voorbereiding studiebezoek naar London met LPV

3. Registratie-opdracht

Naast de preventie-opdracht is aan het preventiewerk een registratie-opdracht toegekend. Deze bestaat vooral uit het inventariseren van beschikbare gegevens en het voorbereiden van meer eenvormige en veralgemeende registratie. In het kader hiervan werden in 1990 vooral de volgende activiteiten gerealiseerd, gedeeltelijk vanuit de coördinatie van het preventiewerk, gedeeltelijk samen met de VAD-werkgroep Epidemiologie, en gedeeltelijk via de interkommunautaire expertengroep van epidemiologen. Bij de beschrijving hiervan beogen we in al deze gevallen geen overlapping, maar veeleer aanvulling ten opzichte van wat elders in dit jaarverslag is opgesomd aan activiteiten op deze drie niveaus.

- **Direkte contacten met instanties die recente registratie- en onderzoeksgegevens konden bijdragen :**

- Nationaal Instituut voor Statistiek
- Generale Staf van de Rijkswacht (Majoor Delval, Directie Operaties inzake Verkeer; Kapitein De Winter, Centraal Bureau der Opsporingen)
- VLIS-DC (projektheerder R. Keymeulen, systeemverantwoordelijke H. Vandebroele)
- Samenwerkingsplatform VMSI/FDGG (Kommissie Registratie, o.a. R. Van Nuffel)
- universiteiten (R.U.G. : B. De Ruyver, L. Maes; K.U.L. : J. Casselman)
- Stedelijk Overleg Drugs Antwerpen (sekretaris G. Goyvaerts);
- straathoekwerk Limburg (E. Castermans, M. Vanhex);
- gevangenis Antwerpen (dr. J. Bleys);
- Med. Kapt. G. Verdoodt (Belgische Strijdkrachten in Duitsland).

Voor zover we over gegevens en/of teksten van deze "bronnen" konden beschikken, werden ze opgenomen in een rapport, dat een eerste aanvullend periodiek overzicht van recente cijfergegevens over alcohol- en andere druggebruik en -problemen vormt ("VAD-jaarboek 1990", verschenen in november 1990; zie werkgroep Epidemiologie in dit verslag).

- Verzameling van relevant cijfermateriaal en vertaling naar gemeentelijke schaal ten behoeve van het projekt "Alkohol en gemeente", in het kader van het colloquium "Drink

Wijs in Uw Gemeente" en als basis voor een handleiding rond gebruik van cijfers ten behoeve (motivering, oriëntatie) van preventieve activiteiten gemeentelijk niveau

- **Direkte begeleiding van preventiewerkers rond onderzoek of registratie in het kader van regionale of ruimere projecten (konsultatief) :**
 - opzetten van de tussentijdse evaluatie van een projekt rond vroegdetektie in de huisartsenpraktijk, in samenwerking met WVVH en diverse CGGZ (preventiewerker Gent)
 - prevalentie-onderzoek naar alcoholproblematiek in een algemeen ziekenhuis (preventiewerker Gent)
 - evaluatie van een plaatselijk programma rond rugpijn en medikatiegebruik (preventiewerker Sint-Niklaas)
 - eerste voorbereiding van een evaluatie van het preventieprogramma "Tralies in Wonderland" (preventiewerkers Hasselt)
 - voorbereiding van een uitgave rond provincie en alcohol (preventiewerkers provincie Antwerpen); eerste overleg rond nuttige indicatoren
- **Redactie van een rapport met cijfer- en ander studiemateriaal over alcoholgebruik en kriminaliteit ten behoeve van de Minister van Binnenlandse Zaken; hierrond wordt in de toekomst met een aantal preventiewerkers nog intensief verdergewerkt.**
- **Artikels**
 - over prevalentie van druggebruik in Vlaanderen :
 - Epidemiologisch Bulletin van de Vlaamse Gemeenschap, 1990, nummer 2, 8-13
 - De Vygeboom, 1990, nummer 89, 134-135
 - over HIV-seroprevalentie bij illegale druggebruikers
 - "AIDS en druggebruik : de stand van zaken", VAD-Berichten, nummer 3, 1-7

Andere activiteiten in nauw overleg met de VAD-werkgroep Epidemiologie (zie eventueel ook aldaar) :

- Gezamenlijk overleg rond uniforme procedure van registratie in ambulante en residentiële voorzieningen, met actieve deelname van registratieprojekt VAD-centra (ontwenningsunits in psychiatrische ziekenhuizen), VLIS-DC en SODA : konfrontatie en integratie van de

bestaande procedures, voorbereiding van een standaardinstrument en bijbehorende handleiding (voorzien voor voorjaar 1991)

- Voorbereiding van een analoog bedoeld instrument voor bevolkingsonderzoek
- Peiling naar interesse bij de bij VAD aangesloten CGGZ in verband met mogelijkheden qua aanvullende (meer specifieke) registratie qua middelenmisbruik
- Kontakt met Kommissie Registratie van het Samenwerkingsplatform VMSI/FDGG : suggestie tot zeer beperkte aanpassing van de standaardregistratie en herhaalde vraag naar meer specifieke analyse van de beschikbare kencijfers (1986-1988)
- Informatieve kontakten rond het opzetten van nieuw onderzoek in het Belgisch leger (Med. Kapt. Verdoodt, BSD; september) en nieuw onderzoek in de Antwerpse agglomeratie (G. Goyvaerts, SODA; oktober).

Nog andere aspecten van de registratie-opdracht verliepen in nauwe samenwerking met *een interkommunautaire expertengroep van epidemiologen*, die ontstaan is op initiatief van de interkommunautaire koördinatiekommissie rond (onder meer) alcohol- en andere drugproblemen (zie tevens aldaar) :

- redactie van een beperkt rapport dat de gegevens van de Vlaamse Gemeenschap (1980-1990) samenvat (J. Casselman, R. Keymeulen en R. Peeters, februari 1990);
- ontwerp van structuur voor een eerste interkommunautair overzichtsrapport dat de beschikbare gegevens vanuit alle drie gemeenschappen (1980-1990) zou samenvatten (april 1990)
- redactie en presentatie van de eerste versie van dit interkommunautair syntheserapport (L. Bills (CCAD), R. Peeters (VAD) en E. Servais (ASL) (december 1990) : nationale, inter- en intrakommunautaire gegevens inzake officiële statistieken, bevolkingsstudies en utilisation data voor de periode 1980-1990
- voorstel van krachtlijnen voor een optimale registratie binnen en tussen de gemeenschappen, ter informatie aan het interkommunautair overlegplatform van kabinetten, administraties en koepelorganisaties (december 1990)

4. *Werkoptie gemeenten*

Bij het begin van het werkjaar 1990 werden door het team van preventiewerkers een aantal gemeenschappelijke werkopties genomen waarrond in de periode 1990-1992 prioritair zou worden gewerkt.

Deze werkpunten zijn gebaseerd op een gemeenschappelijke visie op preventie (met name: het belang van een globale en geïntegreerde aanpak) en ze zijn gegroeid vanuit de ervaringen van de preventiewerkers in de regio's en de noden van bepaalde groepen en sectoren.

Als eerste optie wordt momenteel een gemeentelijk preventiebeleid met betrekking tot alcohol uitgewerkt.

Gemeentelijk preventiebeleid: motivering

Een preventiebeleid dat werkelijk effectief is moet vanuit verschillende maatschappelijke sectoren worden opgezet. Niet alleen de traditionele sectoren zoals het onderwijs en de gezondheidszorg, maar ook de welzijnssector, de vrijetijdssector, de socio-kulturele organisaties, het jeugdwerk, de arbeidswereld, de horeca, politie en justitie,...hebben hierin een actief aandeel te vervullen. Een dergelijke aanpak moet op lange termijn worden gepland en uitgewerkt en moet op een gekoördineerde manier worden uitgetekend, zodat elke bevolkingsgroep zich in elke situatie aangesproken voelt, en dit met eenduidige en verstaanbare boodschappen.

De gemeente vormt een uiterst geschikt platform om een globaal preventiebeleid op lokaal vlak te realiseren. De gemeente lokaliseert immers de verschillende sectoren die binnen een globaal preventiebeleid een taak te vervullen hebben. Vandaar dat de gemeente ideaal is geplaatst om lokaal de coördinatie op zich te nemen en om te zorgen voor de noodzakelijke continuïteit.

Binnen de Wereldgezondheidsorganisatie wordt een dergelijke aanpak fel gepromoot. Zo wordt door de W.G.O. onder meer een 'healthy city' project ondersteund, waarbij de positieve aanpak en de idee van 'health promotion' centraal staat. Daarin worden de verantwoordelijkheid van de lokale overheid en de participatie van de bevolking als de twee meest essentiële voorwaarden voor het slagen van een gezondheidsprogramma vooropgesteld. Verder zien we uit voorbeelden in Nederland en het Verenigd Koninkrijk dat zowel de gemeentelijke overheid als lokale groepen voor een dergelijke aanpak zijn te motiveren.

Doelstellingen

De hoofddoelstelling beoogt dat de bevolking op een verantwoorde manier met alcohol omgaat.

De tussendoelstelling luidt: gemeenten voeren een actief alcoholpreventiebeleid. Dit actief beleid houdt onder meer in dat de gemeente de expliciete optie neemt om een actief

preventiebeleid te voeren m.b.t. alcohol en dat ze hiervoor een aantal initiatieven neemt, menskracht en middelen ter beschikking stelt, een aantal preventieve maatregelen neemt en voorlichting m.b.t. alcohol mogelijk maakt.

Op die manier moet de bevolking worden aangesproken om op een verantwoorde manier met alcohol om te gaan.

Doelgroepen

We richten ons op de eerste plaats tot de algemene bevolking. We willen hen sensibiliseren zodat groepen van de bevolking worden gemotiveerd om een preventiebeleid op lokaal vlak mee vorm te geven.

We richten ons tevens tot alle gemeentebesturen in Vlaanderen. Zij vormen de schakel naar de lokale bevolking en we willen hen aanspreken om de aktie naar de algemene bevolking te ondersteunen.

We willen hen hiervoor sensibiliseren en motiveren tot het opnemen van een expliciet alcoholbeleid in hun lokaal beleid.

Naast het gemeentebestuur met de burgemeester en de schepenen, richten we ons ook naar de gemeenteraadsleden, de OCMW-voorzitter, de gemeentesekretaris, de politiekommissaris, voorzitters van kultuur-, gezins-, sportraden enz. en naar verschillende gemeenteambtenaren met een opdracht in een of andere sektor die rond alcoholpreventie kan werken.

Met het lokale bestuur als intermediair, gekoppeld aan externe impulsen, richten we ons ook naar alle groeperingen, organisaties en diensten die op het lokaal vlak aanwezig zijn.

Jeugdgroepen, socio-kulturele verenigingen, vrijwilligersgroepen, sportclubs, scholen, hulpverleners, politie, werkgevers en werknemers in bedrijven, enz...

Naast het sensibiliseren van deze groepen en van de bevolking als geheel willen we in tweede instantie vormings- en activiteitenprogramma's aanbieden die gericht aansluiten bij de specifieke doelstellingen van de diverse groepen, maar tevens kunnen aansluiten bij de globale doelstelling dat mensen leren omgaan met alcohol.

Werkwijze

a. Sensibiliseren en motiveren

De idee om op gemeentelijk vlak aan alcoholpreventie te doen is vrij recent. Tot op heden werden preventie-initiatieven meestal genomen door privé-personen, organisaties, de

gezondheidssector en het onderwijs. Een globaal konsept waarbij de verschillende groepen binnen eenzelfde kader hun verantwoordelijkheid m.b.t. deze problematiek opnemen en vormgeven is voor de meeste participanten nieuw. Samenwerken is geen gemakkelijke taak en bij de aanvang wordt men vaak met veel weerstanden en conflicten gekonfronteerd.

Het is daarom erg belangrijk dat veel aandacht wordt besteed aan het sensibiliseren en motiveren van de verschillende groepen. Zij moeten in eerste instantie worden overtuigd van het belang en de noodzaak van alcoholpreventie enerzijds en van hun belangrijke taak én opdracht bij de uitbouw van een globaal preventiebeleid anderzijds.

In dit globale opzet spelen ook de vrijwilligersorganisaties een niet onbelangrijke rol. Hun actieve inzet vormt een belangrijke motivatie voor het lokale beleid om effectief aan alcoholpreventie te doen. Daarenboven zullen maatregelen die van bovenop worden uitgevoerd, zonder weerklank bij verschillende bevolkingsgroepen, op protest stuiten, terwijl acties van onderuit, zonder de steun van het beleid, slechts druppels op een hete plaat zijn. De druk en de samenwerking tussen beide niveaus zijn essentieel om aanvaardbaar te zijn voor de bevolking.

a.1. Drink Wijs publiekscampagne

Koncept

In samenwerking met een professioneel reclamebureau werd een publiekscampagne gevoerd. Het ging om een mediacampagne (televisie ,tijdschriften, affiches, folder,...), waarin de boodschap 'verstandig omgaan met alcohol' werd aangebracht.

Het centraal doel van de campagne was sensibiliseren en we kozen uitdrukkelijk voor een positieve boodschap (**drink wijs**).

De publiekscampagne richtte zich tot de algemene bevolking, maar moet evenzeer bruikbaar zijn binnen een lokale actie op gemeentelijk vlak.

Financiering

Voor de financiering van de campagne werd beroep gedaan op sponsoring. Naast commerciële sponsoring van AG (logo aanwezigheid op publikaties), kwam deze campagne tot stand dank zij de gratis medewerking van het reclamebureau en dank zij de ruime inbreng van Minister Weckx (uitzendkosten tv-spot en lokale preventieprojecten). Voor de verspreiding

van een deel van de affiches konden we rekenen op de materiële steun van het Gemeentekrediet.

Kommunikatiemiddelen

- tv-spot: Inbel-uitzending in samenwerking met Min. Weckx, gemeenschapsminister van Volksgezondheid (5 uitzendingen na het half acht journaal gedurende de maand november)
 - folder in postkantoor: oplage van 160.000 ex.
 - 13.000 affichettes rond 3 thema's: "het leven is te leuk om troebel te zien", "sport is te spannend om troebel te zien", "de weg is te druk om troebel te zien"
- Deze werden verspreid via diverse kanalen: (gemeenten, mutualiteiten, rijkswacht, autorij-scholen, controle- en examencentra (Goca), Kon. Belg. Atletiekbond, Bloso, Vlaamse Sportbond)
- zwart/wit advertenties in weekbladen
 - single "drink wijs" door De Kick
 - gadgets met drink wijs logo
 - mobiele tentoonstellingsstand

Een drink wijs tentoonstellingsstand, waarin de alcoholproblematiek en de verschillende facetten van een preventiebeleid worden voorgesteld, werd in samenwerking met een kunsthumaniora uitgewerkt,. Deze tentoonstelling richt zich naar de algemene bevolking en kan door de gemeentebesturen, plaatselijke organisaties,... worden gehuurd om als aktiemiddel te gebruiken.

Perskonferentie

I.P.C. - 25 oktober 1990

- 40-tal aanwezigen
- 60-tal persmappen op vraag nagestuurd
- verslaggeving in media:
 - * VTM: journaal (25.10)
 - * kranten:
 - De Standaard (26/10)
 - Het Laatste Nieuws (26/10)
 - Belang van Limburg (26/10)
 - De Morgen (27/10)

Het Volk (27/10))

* weekbladen:

Volksmacht (9/11)

Eigen Aard (dec.'90)

Touring Wegenhulp Nieuwsblad (dec.'90)

S-Magazine (jan.'91)

a.2. Aktie naar gemeenten

Doelstellingen

Sensibiliseren van Vlaamse gemeenten (totaal 307) tot het voeren van een gemeentelijk alcoholbeleid.

Sensibiliseren van gemeentebesturen en provinciale overheden om als intermediair de drink wijs publiekscampagne op lokaal vlak te ondersteunen.

Sensibiliseren van plaatselijke groeperingen om de drink wijs campagne in hun werking op te nemen.

Aktiviteiten

* publikatie van artikels in gerichte tijdschriften

- Terzake, 1990, nr.4, Te veel alcohol is niet alleen slecht voor 't rijen
- De Gemeente, 1990, okt., Alcohol en de gemeente. Geen probleem! Of toch?
- VAD-Berichten, 1990, nr.2, Alcoholpreventie in de gemeente
- VAD-Berichten, 1990, nr.3, Publieksakties
- VAD-Berichten, 1990, nr.4, Alcohol en verkeer...een onwijze combinatie
- VAD-Berichten, 1990, nr.5, themanummer: Drink Wijs, een campagne naar publiek en gemeenten

* colloquium voor gemeentebestuurders en -ambtenaren op 8 november 1990

- ruime bekendmaking, met ondersteuning van Gemeenschapsminister voor Binnenlandse Aangelegenheden, Min. Vandenbossche en Nationale Minister van Binnenlandse Zaken, Min. Tobbyack.
- 100 aanwezigen (burgemeesters, schepenen, gemeenteraadsleden, politiekommis-sarissen, enz.)
- 50-tal mappen met colloquiumteksten op vraag nagestuurd.

- 35 verontschuldiging van vooraanstaande politici.
- alcoholvrije receptie
- voorstelling drink wijs tentoonstelling

b. *Ondersteunen en begeleiden*

Eens op gemeentelijk niveau de expliciete keuze is gemaakt voor een preventief beleid met betrekking tot alcohol, is ondersteuning bij de realisatie van dit beleid noodzakelijk.

Deze ondersteuning en begeleiding richt zich enerzijds naar het bestuurlijke niveau van de gemeente waar een aantal preventieve maatregelen kunnen worden genomen met betrekking tot alcoholmisbruik.

Daarnaast is begeleiding nodig bij het uitbouwen van de coördinatie van alcoholpreventie op het niveau van de gemeente: het opzetten van overlegplatforms, waarin de initiatieven van de verschillende betrokken sectoren op elkaar kunnen worden afgestemd en waar ook tussen verschillende sectoren kan worden samengewerkt.

In derde instantie gaat de ondersteuning naar de verschillende sectoren apart. Enkele voorbeelden: ondersteuning van de jeugdsector met vormingskursussen voor jeugdleiders; een cursus voor gezins- en bejaardenhelpsters rond omgaan met alcoholgebruik bij bejaarden, een preventieprogramma voor de basisschool, enz.

Via deze ondersteuningsvorm zullen de aanvullende werkopties van het preventiewerk voor de periode '90-'92 vorm krijgen.

Vorming en ondersteuning moeten in de praktijk gericht en kleinschalig worden uitgewerkt. Sinds 1988 werken de preventiewerkers binnen diverse sectoren, vooral met de intermediairen. Op basis van hun ervaringen zijn verschillende werkmodellen ontstaan, die voor ruimere lokale toepassing in aanmerking komen.

Het gaat vooral om begeleidingsmodellen en vormingsprogramma's voor onderwijs, sociaal-kultureel werk, de gezondheidszorg, het jeugdwerk, politie en justitie, het werksmilieu.

In de toekomst zullen met betrekking tot deze diverse sectoren handleidingen worden samengesteld om lokale acties te helpen opzetten en vormingsinitiatieven te ondersteunen.

Tevens zijn de preventiewerkers in hun respectieve regio's ter beschikking van organisaties en diensten om ondersteuning en begeleiding te geven bij het opzetten van preventieve initiatieven.

Follow up colloquium en publiekscampagne

- 50-tal reacties van gemeenten op VAD naar aanleiding van colloquium
- 25-tal lokale contacten met preventiewerkers
- contacten op niveau van de provincie in Limburg, Brabant en Antwerpen.
- de vragen variëren van bestelling aanvullend materiaal, huur tentoonstellingsstand, vraag naar begeleiding bij opzetten van een plaatselijke activiteit,...
- bij de helft van deze aanvragen wordt gericht gewerkt aan de verdere bekendmaking van de drink wijs actie op gemeentelijk vlak.
- In elke regio worden tevens in een aantal gemeenten voorbereidende stappen gezet om een gemeentelijk alcoholbeleid te ontwikkelen. In een eerste fase gaat dit vooral om het opzetten van een brede overleggroep, van waaruit diverse initiatieven kunnen worden uitgewerkt.

3. Evaluatie

De evaluatie van de werkoptie 'gemeentelijk alcoholbeleid' wordt niet als een aparte fase uitgevoerd maar krijgt binnen de planning van elke fase en van elk initiatief zijn vaste plaats. Daarnaast zal een procesevaluatie van deze werkoptie worden gemaakt waarvan jaarlijks een rapportering zal plaatsvinden.

III. Werkgroepen

1. Werkgroep alcohol en arbeid

De werkgroep Alcohol en Arbeid bestaat uit een programmakommissie die belast is met de praktische werking en een stuurgroep die een begeleidende en adviserende taak heeft.

In 1990 stonden volgende activiteiten centraal : een (grootschalig) alcohol en arbeidproject bij een overheidsinstelling (maart/april), de regionale seminaries (mei) en het vormingsprogramma voor alle arbeidsgeneesheren van een interbedrijfsgeneeskundige dienst.

1.1. Projekten

- Provincie Brabant : na de goedkeuring van de Bestendige Deputatie werd in 1990 van start gegaan met de voorlichtingscampagne voor alle personeelsleden van de Provincie Brabant. Er werd een folder en affiche gemaakt (persdienst). De V.A.D. vervulde via deelname aan de Werkgroep Alcoholpreventie van de provincie hierbij een voornamelijk adviserende rol. (samenkomsten op 12/1 - 2/2 - 9/2 - 22/2 - 23/2)
- overheidsinstelling : begin 1990 werd een standaardprogramma uitgewerkt voor de vorming van sleutelfiguren binnen deze onderneming.
Dit project verliep o.w.v. de nationale structuur in samenwerking met het C.C.A.D.
Het programma werd georganiseerd voor twee groepen, telkens gespreid over vier volle dagen. De groep (in totaal 42) werd samengesteld uit maatschappelijk assistenten en personeelsverantwoordelijken.
Data : 16/3 - 30/3 - 20/4 - 4/5 voor groep 1 (9u tot 15u15),
23/3 - 6/4 - 27/4 - 11/5 voor groep 2 (idem)
(voorbereidende samenkomsten op 24/1 - 15/2 - 20/2 - 8/3 - 11/4 - 3/5 - 26/6).
- Interbedrijfsgeneeskundige dienst : op dinsdag 13 (Brugge) en donderdag 15 (Antwerpen) werden er twee informatieavonden verzorgd voor alle arbeidsgeneesheren van deze interbedrijfsgeneeskundige dienst (ongeveer een 40-tal artsen; het betreft een beroepsbevolking van ongeveer 150.000 mensen).
- Elektriciteitsmaatschappij
Organisatie : C.G.G.Z. Oostende met medewerking van V.A.D.-stuurgroep.
Na de informatiebijeenkomsten gegeven door Roos De Venter is in een volgende fase een 'alcoholvoorlichting' gepland.
Nadien zou er een opleiding voor leidinggevendenden moeten volgen met het accent op beschikbaarheid/reglementering en funktioneringsgesprekken.
- In oktober 1990 werd begonnen met de voorbereiding voor de vormingskursus alcohol en arbeid gepland voor het eerste trimester van 1991, meer bepaald : Wemmel (17/1 - 31/1 - 14/2 - 28/2) en Hengelhoef-Houthalen (24/1 - 7/2 - 21/2 - 7/3).
Bedoeling is een intensieve training te geven om bedrijven toe te laten zelf de thematiek alcohol en arbeid op te nemen.

1.2. Regionale Seminaries

Op dinsdag 15 mei (Congress Hotel, Antwerpen), donderdag 17 mei (Fimotel, Diegem) en dinsdag 22 mei (Novotel) Brugge werden drie regionale seminaries (met een gelijkaardig programma) georganiseerd.

De deelnemers (122, waarvan 84 afkomstig uit bedrijven) kwamen uit zeer diverse ondernemingen, maar voornamelijk uit middelgrote tot grote ondernemingen.

Op deze dagen werden de ervaringen van de stuurgroep meegedeeld met betrekking tot het opzetten van een alcoholprogramma en de belangrijkste aspecten die te maken hebben met een alcoholbeleid in de bedrijfssituatie. Dit initiatief gebeurde met de medewerking van diverse personen uit het bedrijfsleven.

1.3. Uiteenzettingen

- Hoger Instituut voor Sociale Studiën
Den Haan, 3 en 4 april 1990
(R. De Venter/M. De Bock/M. Staelens/M.-Cl. Lambrechts)
- Eurotech/Week van de Arbeidsveiligheid
(organisatie : Provinciaal Veiligheidsinstituut Antwerpen)
Brussel (Heizel), 25 april 1990
(Ir. Voet/R. De Venter/M.-Cl. Lambrechts)
- Werk en welzijn : een psychologisch evenwicht
(organisatie : V.V.K.P., V.O.C.A.P. en V.V.G.P. - psychologenverenigingen)
Psychologisch Instituut, Leuven, 8 juni 1990
Workshop : de aanpak van alcoholproblemen in bedrijven (M.-Cl. Lambrechts en Dr. J. Van Mulders (Generale Bank)
- Belgische Boerenbond
Leuven, 6 september 1990
(M. Staelens/M.-Cl. Lambrechts)
- De Lossen Babbel, alcoholvrije café
Sint-Niklaas, 19 oktober 1990
(M. De Bock/M.-Cl. Lambrechts)

1.4. Informatiemateriaal

- een overzicht met het standaardprogramma Alcohol en Arbeid

- folder alcohol en werk
- brochure alcohol en arbeid is in herdruk

1.5. Initiatiegesprekken met bedrijven

Verkennde gesprekken met mensen uit het bedrijfsleven met de bedoeling in een latere fase een alcoholcampagne op te starten.

1.6. Publikaties

- Alcohol en Arbeid. Een overzicht van de V.A.D.-werking met betrekking tot de alcoholproblematiek in het werkmilieu. Januari 1990
(M.-CL. Lambrechts)
- Alcohol in de bedrijven
G.O.-Nieuws (Infoblad Christelijke Mutualiteiten)
Juni/julinummer 1990
(M.Cl. Lambrechts)
- V.A.D.-Berichten
Juninummer 1990
(M.-CL. Lambrechts)

1.7. Video

De video 'Iemand zoals U' werd aangekocht bij P.T.T. Post (Sociale Zaken) en kan onder welomschreven voorwaarden gebruikt worden.

1.8. Varia

- Symposium gemeentelijk alcoholbeleid in Etten-Leur (Breda, Nederland); Workshop : de gemeente als werkgever
(R. De Venter/M.-Cl. Lambrechts)
- Informele kontakten en samenwerking met Alcohol Consultancy (Alcon), Nederland
- Begeleiding thesissen Alcohol en Arbeid
- Stagebegeleiding
- Overleg met het Dagelijks Bestuur omtrent de werking van de stuurgroep op 10.10.90

De medewerkers aan de stuurgroep waren in 1991 :

Ronny BERDEN, P.Z. Sancta Maria, Sint-Truiden

Jan COLSON, W.C.A.D., Kortrijk

Mia DE BOCK, Primavera, Brussel (P)

Antoon DE BRUYNE, Alttox, Antwerpen

Roos DE VENTER, C.G.G.Z., Oostende (P)

Jan DE RANTER, Electrabel, Antwerpen

Marie-Claire LAMBRECHTS, V.A.D. (P)

Selm NELISSEN, Alttox, Antwerpen (P)

Michèle STAELENS, C.G.G.Z., Leuven (P)

Paul OOMS, S.A.W., Borgerhout

Johan PEELMAN (I.K.M.O., Brugge)

Pieter TIESEMA, voorzitter (P)

Marjet VANDERSTRAETEN, C.A.D., Hasselt

Albert VOET, Provinciaal Veiligheidsinstituut, Antwerpen

Herman WILLEMS, Provincie Brabant

Op de volgende data kwamen respectievelijk de Stuurgroep en de Programmakommissie bijeen :

Stuurgroep : 20/6

Programmakommissie : 19/1 - 1/2 - 27/2 - 27/3 - 8/5 - 5/6 - 24/8 - 8/10 - 9/11 - 21/11 - 27/11 - 12/12

(ad hoc-samenkomsten voor projecten : zie overzicht)

Marie-Claire Lambrechts, coördinatie Alcohol en Arbeid

2. Werkgroep middelenmisbruik

De werkgroep kwam samen op 18/01, 5/04, 7/06, 11/9 en 6/11/1990, en dit meestal in het Gentse omwille van de herkomst van de leden van de werkgroep.

Naar doelstelling en werkwijze is het aktiviteitsgebeuren van 1990 wezenlijk niet veel verschillend van datgene wat beschreven werd in het jaarverslag 1989 van deze werkgroep. Vooral hadden diskussies en samenspraken plaats binnen de werkgroep rond problemen in relatie tot psychofarmaka en middelenmisbruik.

Gedachtenwisselingen, mededeling van ervaringen en opvolging van lopende projekten of studiedagen, ministeriële besluiten enz. vormden de materiële gronden van de diskussies.

Specifiek werd gedebatteerd rond :

- Medi-Minus projekt
- Informatie m.b.t. studeren, blokperiode en middelengebruik
Folder "Verstandig studeren"
Kontakten P.M.S.
- Registratie van middelenmisbruik
- Legalisering van (illegale) psychotrope middelen
- Verdrag inzake psychotrope stoffen van 21 februari 1971
- Infomateriaal rond medikatie op V.A.D.-niveau : advies rond "Driemaal daags, na het eten" (zie preventieteam)
- Participatie naar Provinciale Kommissie ter bestrijding van de kriminaliteit en naar andere provinciale preventieaktiviteiten.

Zoals reeds vorige jaren vermeld zijn er een aantal belangrijke elementen die de aktiviteit van de werkgroep mede (kunnen) bepalen, nl.

1. Andere werkgroepen zijn (uiteraard) eveneens aktief op dit terrein, nl. werkgroep "illegale middelen" en werkgroep "vrouw en middelenmisbruik" alsook deels "arbeid en (alkohol)-medikatie" en gedeelten van het VAD-preventiewerk.
2. Deze werkgroep, gezien haar samenstelling, wil zich verder naar de andere groepen toe verdienstelijk blijven maken door logistieke ondersteuning en aanvaarding van V.A.D.-opdrachten binnen haar aktieterrein.
3. Naar de toekomst zou kunnen gedacht worden aan meer dissipatieve tendenzen binnen de werkgroep, nl in de richting van eerder gericht naar geneesmiddelen-gebruik, misbruik.

dr. F. Delmeire, verantwoordelijke

3. Werkgroep illegale drugs

De werkgroep illegale drugs heeft in 1990 een nieuwe formule uitgeprobeerd : rond konkrete thema's uit ons werkveld werden sprekers uitgenodigd, en de werkgroep werd opengesteld voor een ruimer, zij het okkasideel, publiek. De bedoeling was om hierbij kennis te maken met nieuwe initiatieven of om informatie op te doen.

Volgende thema's kwamen aan bod :

- "Methadone verstrekking in het centre LAMA te Brussel", 18/1 door P. Gregoire.
- "Illegale drugs in België". Gegevens en visie van de Rijkswacht, op 22/3 met Kapitein Ch. De Winter.
- "Straathoekwerk in Limburg", 17/5 met Eric Castermans.
- "Psychopathologie en psychiatrische problematiek bij druggebruikers". Met Robrecht Keymeulen en Paul Van Deun, op 13/9.

De werkgroep nam ook de taak op zich om de jaarlijkse V.A.D.-studiedag te organiseren. Als thema kozen we : "De gebruikers van Illegale Drugs in Vlaanderen". Hierbij wilden we de nadruk leggen op de mens en niet op het probleem, wat door de inleidende sprekers werd benadrukt. In workshops werd er ingegaan op vragen als : "Hoe kan je de Vlaamse druggebruiker typeren en kwantificeren ?" De V.A.D.-werkgroep Epidemiologie leverde hieraan heel wat medewerkers. Ook de preventiewerkers en de werkgroep Onderwijs hielpen mee in de workshops over preventie. Tenslotte werd een overzicht geboden van bijna alle behandelingsmogelijkheden in Vlaanderen, en werd onderzocht welke de aansluitingsproblemen zijn van justitie en hulpverlening. Terecht gewaagde een krant over deze studiedag als de "Drugtop in Vlaanderen..."

De werkgroep zelf vergaderde in 1990 acht keer met een wisselende aanwezigheid van 12 tot 4 personen. Naast het uitwerken van de studiedag en de themabesprekingen werd een nieuwe aids preventiefolder voor druggebruikers op punt gesteld, na grondige evaluatie van de vorige. In het kader van de aidspreventie werd een vormingsdag voor begeleiders van druggebruikers georganiseerd met medewerking van vzw De Sleutel. Tenslotte hielden we elkaar op de hoogte van recente literatuur in ons vakgebied.

Paul Van Deun, verantwoordelijke

4. Werkgroep onderwijs

4.1. Aktiviteiten

De activiteiten van de Werkgroep Onderwijs situeerden zich in 1990 op twee niveaus. Enerzijds was er de afwerking en bekendmaking van het pakket voor ouders van adolescenten, anderzijds was er de start van een project voor het Buso.

O&D pakket

In 1990 werd nog gedurende een 3-tal maanden gewerkt aan de inhoudelijke uitwerking van het vormingspakket voor ouders van adolescenten rond alcohol- en andere drugpreventie. Dit pakket kreeg de naam O&D-pakket (ouders en drugs).

Veel tijd en energie werd nadien geïnvesteerd in de vormgeving, kontakten met drukkers, lay-out bureau, zoeken van figuranten voor fotomateriaal, enz.

In juni werd een voorstellingsfolder met begeleidend schrijven op ruime schaal verspreid naar alle PMS/MST en ouderkomités, met de vraag om in de planning van het schooljaar '90-91 met dit aanbod rekening te houden.

Op 13 september 1990 vond een perskonferentie plaats waarop het O&D pakket werd voorgesteld. Naar aanleiding van deze perskonferentie werd een tweede mailing van de voorstellingsfolder verstuurd naar alle socio-kulturele verenigingen, vormingsorganisaties, volkshogescholen, enz.

Op de perskonferentie waren 36 aanwezigen: mensen uit de sektor van socio-kulturele verenigingen en vormingswerk en PMS/MST, geïnteresseerden uit de GVO-wereld, aangesloten leden van VAD, preventiewerkers en de pers.

Luc Goossens, KUL, bracht een algemene probleemstelling rond ouders en adolescenten, Luc Wouters, lid van de werkgroep, gaf een motivatie voor de uitwerking van een pakket naar ouders met adolescenten en Hilde Vanhuele, eveneens lid van de werkgroep, bracht de voorstelling van het pakket zelf.

Het BRT-Journaal en BRT-1 radio Voor de dag brachten een bijdrage over het pakket. Ook in de geschreven pers kwam heel wat reactie (o.a. Het Volk, Het Laatste Nieuws, De Volksmacht, Straal). Tevens werd het pakket voorgesteld in het tv-programma 'Zeker weten?' naar aanleiding van een reactie op een Amerikaans spuitbussenproject. Naar aanleiding van deze ruime persaanwezigheid kwamen heel wat reacties (telefonisch en schriftelijk) binnen op VAD.

Nadien zijn nog enkele publikaties over het O&D pakket verschenen in de tijdschriften van de PMS/MST-centra.

Op de studiedag van VAD in Alden Biesen werd het O&D pakket voorgesteld in de themasessie rond preventie.

De opvolging/verdere implementatie van het O&D pakket is opgenomen door het preventieteam. In elke provincie worden in 1991 trainingssessies georganiseerd voor kandidaat-begeleiders van dit programma. Tevens bestaan heel wat contacten met vormingsorganisaties die dit pakket in hun vormingsprogramma van 1991 willen integreren.

Het Buso-project

Vanaf maart 1990 is de werkgroep onderwijs gestart met een nieuw thema: uitwerken van een project voor het Buso rond alcohol en andere drugs.

De motivatie voor dit thema ligt in de voortdurend weerkerende vraag vanuit het Buso naar geschikt materiaal voor deze doelgroep. Ook merken we dat leerkrachten uit het Buso meer interesse en meer mogelijkheden hebben om in hun curriculum preventieve programma's in te schakelen. Leerlingen uit het Buso worden ook vaak als risikogroep bestempeld voor wat het gebruik van tabak, alcohol, medikatie en in sommige gevallen illegale drugs betreft.

De eerste fase van dit project bestond uit verkenning van het terrein. De meeste werkgroepleden hadden zeer weinig kennis van de doelgroep.

Kontakten werden gelegd met de verschillende onderwijsnetten. Programma's werden opgevraagd, gesprekken vonden plaats rond mogelijkheden van samenwerking, informatie over bestaande vernieuwingsprojecten in het Buso, mogelijke medewerking aan de werkgroep.

Eenzelfde voorstellingsronde vond plaats binnen PMS/MST. Ook hier bestaat zeker interesse rond deze thematiek.

Binnen dezelfde terreinverkenning werd een gastspreker op een van de vergaderingen uitgenodigd die de structuur van het Buso en de typische kenmerken van de Buso-leerlingen kwam verduidelijken. De gastspreker was Dhr. Goetvinck van het gespecialiseerd Buso in Brussel.

Tevens werd een bezoek gebracht aan een Buso school van de Broeders van Liefde in Gent.

Met het bestaande materiaal rond alcohol en drugpreventie voor laatste jaren van het basisonderwijs en het secundair onderwijs werd een bevraging georganiseerd bij verschillende leerkrachten uit het Buso om de problemen, mogelijkheden en wensen aan de hand van dit bestaand materiaal te leren kennen.

Verder proberen we voortdurend onze ideeën te toetsen aan de reële mogelijkheden op het veld.

Achtergrondinformatie alcohol en drugs

De door de werkgroep uitgewerkte bundels achtergrondinformatie rond alcohol en drugs werden gedurende dit werkjaar als VAD-publicaties gedrukt.

De bundel rond drugs vormt tevens de achtergrondinformatie van het O&D pakket.

4.2. Vergaderdata

In het totaal vonden 10 bijeenkomsten plaats van de werkgroep (10/1, 21/2, 21/3, 2/5, 23/5, 12/6, 13/9, 3/10, 14/11, 19/12).

4.3. Samenstelling van de werkgroep

De samenstelling van de groep werd enigszins gewijzigd door de aanpak van een nieuw thema. De vertegenwoordigers uit de ouderkomités konden de tijdsinvestering in een meer algemeen project rond Buso naar hun werkgevers minder verantwoordend, en ook een preventiewerker besliste om niet in het nieuwe project te starten.

Daartegenover werden nieuwe medewerkers gezocht op het terrein van het Buso. Binnen PMS/MST kringen konden we op enige interesse rekenen, in mindere mate konden leerkrachten of opvoeders uit het Buso worden gemotiveerd voor maandelijkse vergaderingen.

Om de werklast voor een aantal medewerkers enigszins te verminderen werd gezocht naar een andere formule (vb. opsplitsing tussen stuurgroep en werkgroep), maar deze opsplitsing leek in realiteit weinig werkbaar noch haalbaar.

In de praktijk wordt nu gewerkt met de volledige werkgroep, met daarnaast een aantal kontaktpersonen die leerkrachten, PMS/MST-medewerkers, enz. om een beperkte medewerking vragen (vooral op het vlak van beoordelen van materiaal, uittesten, enz.)

Marijs Geirnaert, wnd. verantwoordelijke

5. *Werkgroep studie en hulpverlening*

- In het werkjaar 1990 hebben we onze brochure kunnen publiceren over "gecontroleerd drinken". Deze brochure bevat de teksten van de seminaries die we hebben gehouden respectievelijk in Tienen en Pittem op 12/10 en 9/11/88.
De verkoop van de brochure verliep zeer vlot.
- Een tweede deelproject is de studie van de Cattell als neuropsychologisch instrument voor neuro-psychologisch dysfunctioneren ten gevolge van alcoholmisbruik. Een student (A.I.P.) van de Vlaamse Hogeschool in Antwerpen doet hier een verkennend onderzoek.
- De voornaamste inzet van onze werkgroep dit jaar gaat vooral naar het opzetten van een follow-up onderzoek. Met deze hernemen we een project dat vroeger reeds een eerste aanzet kende, maar niet echt van de grond kwam. Dit keer proberen we met onze werkgroep alle krachten hierop te bundelen. De voorbereidende besprekingen zijn rond en we hopen dat het onderzoek effectief zal worden in het werkjaar 91.
- We zijn ook gelukkig dat nieuwe leden onze werkgroep zijn komen vervoegen.
- We komen in principe elke maand éénmaal bijeen. Dit korte verslag betekent geenszins dat onze werkgroep niet actief is. Een follow-up onderzoek vraagt echter voorafgaandelijk véél werk, veel "brainstorming" en een mate van "eensgezindheid" die door verduuldig en konstruktief vergaderen moet bekomen worden.

L. Taccoen, verantwoordelijke

6. *Werkgroep vrouw en middelenmisbruik*

6.1. Studiedag 22/2/90 te Brugge

Doel : sensibiliseren van hulpverleners in Eerste lijnsdiensten voor specifieke aspecten van vrouwelijk middelenmisbruik.

Er werd echter een ruimer publiek bereikt, o.a. ook werkenden in de ziekenhuissector en in het justitieel welzijnswerk.

Deze studiedag werd grondig voorbereid, zowel qua methode (met behulp van een deskundige buiten de werkgroep) als qua inhoud. Aan de deelnemers werd een map met

de verschillende teksten overhandigd. Konkrete realisatie nam H. Vanhuele, preventiewerkster, in handen.

Aan de hand van de vragenlijsten die deelnemers invulden konden wij zelf deze studiedag naar vorm en inhoud evalueren. Dit was de 2de studiedag die door onze werkgroep ingevuld werd (de eerste vond plaats in 1989 te Antwerpen) en is voor eventuele replikatie vatbaar.

- 6.2. Vanuit deze studiedag ontvingen wij vragen van de Bond Moyson en van de S.V.V. Tot nu toe konden wij hieraan nog niet tegemoet komen. Er zijn tevens contacten met de Werkgroep "Vrouw en Maatschappij" van de C.V.P. Men onderzoekt een eventuele promotie via Emancipatiebeleid (kabinet M. Smet). Met het oog hierop zullen wij een voorlichtingspakket voorbereiden.
- 6.3. Op basis van literatuur- en onderzoeksgegevens hebben wij, met medewerking van R. Peeters, een onderzoeksinstrument uitgewerkt. Een studente, tijdelijk medewerkster aan onze werkgroep, heeft deze in een klein vooronderzoek uitgetest. Hierop volgde verdere korrektie en aanpassing. Een tesisstudente aan de R.U.G. zal hiermee in haar eindwerk de bevindingen in het buitenland i.v.m. alcoholmisbruik door vrouwen, vergelijken met bevindingen in ons land.
- 6.4. Diverse activiteiten van leden van de werkgroep
 Voordrachten te Antwerpen, YWCA (januari 1990) ; te Gent, Vrouwenoverlegraad (9/3/90) ; te Diepenbeek, PUC, Opleiding Verslaafdenzorg (okt. 90).
 Publikatie in Tijdschrift Klin. Psych., 1990. "Vrouw en alcoholmisbruik".

Marie-Rose Pattyn, verantwoordelijke

7. Werkgroep epidemiologie

7.1. Participatie aan de interministeriële werkgroep epidemiologie.

In 1990 werden de activiteiten van de V.A.D.-werkgroep, zoals verwacht sterk beïnvloed door het tot stand komen van een interministeriële werkgroep epidemiologie

vanuit een Overlegplatform opgericht door de drie Gemeenschapsministers bevoegd voor de Volksgezondheid.

Vanuit de V.A.D. werden drie leden van de werkgroep (J. Casselman, R. Keymeulen en R. Peeters) afgevaardigd om deel uit te maken van de interministeriële werkgroep epidemiologie.

Als eerste prioriteit werd gekozen voor het opstellen van een synthesesrapport, waarbij vanuit de drie gemeenschappen, op een zo vergelijkbaar mogelijke wijze, de beschikbare epidemiologische gegevens worden samengevoegd. Hieruit zullen besluiten getrokken worden naar een toekomstig beleid (o.m. vergelijkbare gegevensverzameling en aanwending voor een preventief beleid).

7.2. Jaarboek V.A.D.

Een tweede bundeling van gegevens over Vlaanderen, die voor het eerst de naam draagt van Jaarboek, verscheen in 1990. De werkgroep blijft hierbij een ondersteunende rol spelen enerzijds en fungeert als kritisch platform anderzijds. De uitvoering ervan is toevertrouwd aan R. Peeters, staflid V.A.D.

7.3. Vergelijkbare registratie

Het grootste gedeelte van de activiteiten van de werkgroep was gericht op een poging om te komen tot een gezamenlijk registratiesysteem, aangezien verwacht werd dat dit een van de eerstvolgende prioriteiten zal worden van de interministeriële werkgroep.

De bestaande specifieke registratiesystemen in Vlaanderen werden met elkaar vergeleken met de bedoeling om tot een gezamenlijk basispakket te komen eventueel aan te vullen met fakultatieve modules. De verschillende registratiesystemen die bij deze oefening werden betrokken, zijn : het VLIS-DC, het projekt residentiële ontwenningcentra, de SODA-registratie en de CGGZ-registratie.

De overtuiging blijft bestaan binnen de werkgroep dat het moet mogelijk zijn om tot een bruikbaar registratievoorstel te komen, maar verschillende weerstanden en hindernissen moeten overwonnen worden.

7.4. Bundeling van praktische handleidingen

Deze deeldoelstelling van de werkgroep blijft slechts in beperkte mate ingevuld en de afwerking ervan verloopt minder vlot dan aanvankelijk verwacht werd.

7.5. Studiedag V.A.D.

Vanuit de werkgroep werd een substantiële bijdrage geleverd tijdens de V.A.D.-studiedag "Illegale druggebruikers in Vlaanderen" op 15 november 1990.

Prof. dr. Joris Casselman, verantwoordelijke

Bijlage 1**LEDENLIJST**

- AERTSSEN Wim,**
 Wijnveld 18, 9112 Sinaai;
 vertegenwoordiger van de ontwenningssafdeling van het Crisisinterventiecentrum De Ark, Hundelgemsesteenweg 1, 9820 Merelbeke;
 sectie hulpverlening
- ANSOMS Constant,**
 Kuntichstraat 140, 3300 Tienen;
 vertegenwoordiger van de ontwenningssafdeling van de Psychiatrische Kliniek Broeders Alexianen, Veldbornstraat 39, 3300 Tienen;
 sectie hulpverlening
- BEERDEN Tony,**
 Zwanenstraat 3/2, 3500 Hasselt;
 individueel lid
- BOGERS Gerard,**
 Kroonmolenstraat 1, 9100 Sint Niklaas;
 vertegenwoordiger van de Katholieke Werkgroep rond alcohol en andere drugs, Kroonmolenstraat 5, 2700 Sint-Niklaas;
 sectie preventie
- BROUCKE Marina,**
 Grote Winkellaan 72, 1820 Grimbergen;
 vertegenwoordigster van het Psychosociaal Centrum Primavera, de Smet de Naeyerlaan 470, 1090 Brussel;
 sectie hulpverlening
- CASSELMAN Joris,**
 geneesheer-psychiater, Leopold III-laan 14, 3001 Heverlee;
 individueel lid
- COLSON Jan,**
 Aalbeeksesteenweg 94, 8500 Kortrijk;
 vertegenwoordiger van het Westvlaams Coördinatiecomité voor Alcohol- en andere Drugproblemen, Vismarkt 4, 8500 Kortrijk;
 sectie preventie
- DAVELOOSE Rita,**
 diensthoofd, Nieuwland 10, 3090 Overijse;
 individueel lid

- DE BOCK Mia,**
Heide 36, 9260 Wichelen;
vertegenwoordigster van het Provinciaal Overlegkomitee over alcohol en andere drugs
Brabant, de Smet de Naeyerlaan 470, 1090 Brussel;
sektie preventie
- DEBREF Georges,**
directeur, Sint-Norbertusstraat 51, 3400 Landen;
individueel lid
- DE DECKER Jan,**
F. Gilsonlaan 28, 2650 Edegem;
vertegenwoordiger van het Medicosociaal Centrum Altox, Ketsstraat 17, 2018 Antwerpen;
sektie hulpverlening
- DE GROOTE Yvan,**
Kouterstraat 6, 9620 Zottegem;
vertegenwoordiger van de Ontwenningsetting, Psychiatrisch Ziekenhuis Sint-Franciscus, Penitentenlaan 7, 9620 Zottegem;
sektie hulpverlening
- DELBEKE Marie-Louise,**
Dreef 4, 9040 Gent;
vertegenwoordigster van Schoner Leven, Dreef 4, 9040 Gent;
sektie preventie
- DELMEIRE Filip,**
Eyloschlaan 16, 9070 Destelbergen;
vertegenwoordiger van het Centrum voor Studie, Behandeling en Preventie van Alcoholisme en Toxicomanieën (C.A.T.), Hospitaalstraat 7, 9000 Gent;
sektie hulpverlening
- DE NEVE Nadine,**
Oude Staatsbaan 119, 9991 Adegem/Maldegem;
vertegenwoordigster van de Neuropsychiatrische kliniek Sint-Camillus, Ontwenning-afdeling "Kasteel", Beukenlaan 20, 9051 Sint-Denijs-Westrem;
sektie hulpverlening
- DE VENTER Roos,**
Plantenstraat 68, 8400 Oostende;
vertegenwoordigster van de Vereniging voor Geesteshygiëne, Frère Orbanstraat 143, 8400 Oostende;
sektie preventie

FIERENS Greta,

Steenlandlaan 1, 2660 Hoboken;
vertegenwoordigster van het Behandelingscentrum voor verslavingsziekten, Psychiatrisch Ziekenhuis Broeders Alexianen, Provinciesteenweg 408, 2530 Boechout;
sektie hulpverlening

HEBBELINCK Denise,

Gelukstraat 17, 9000 Gent;
vertegenwoordigster van de Vereniging Alcoholvrij Wegverkeer, Gelukstraat 17, 9000 Gent;
sektie preventie

HEBBELINCK Marcel,

Merellaan 10, 1150 Brussel;
vertegenwoordiger van de Internationale Organisatie van Goede Tempeliers, Lisbloemstraat 20, 9000 Gent;
sektie preventie

HEBBRECHT Marc,

Eeuwfeestwal 24, 3700 Tongeren
vertegenwoordiger van het behandelingsprogramma voor toxicomanen, Psychiatrisch Ziekenhuis Sancta Maria, Melverencentrum 111, 3800 Sint-Truiden;
sektie hulpverlening

HERREMAN Hugo,

Van Beethovenlei 49, 2900 Schoten;
vertegenwoordiger van het Medicosociaal Centrum Matt Talbot, Moorkensplein 14, 2140 Borgerhout;
sektie hulpverlening

JORDENS Godelieve,

Weidestraat 47, 3511 Kuringen;
vertegenwoordigster van het Centrum voor Alcohol- en andere Drugproblemen, Luikersteenweg 134, 3500 Hasselt;
sektie preventie

LISSENS Guido,

Pompelhoekstraat 29, 9220 Hamme;
vertegenwoordiger van het behandelingsprogramma voor verslavingsproblemen, Psychiatrisch Ziekenhuis Sint-Hiëronymus, Dalstraat 120a, 9100 Sint-Niklaas;
sektie hulpverlening

MAERTENS Johan,

Damse Vaart West 8, 8340 Damme;
vertegenwoordiger van de drugvrije therapeutische gemeenschap "De Sleutel", Hundedgemseteenweg 1, 9820 Merelbeke;
sektie hulpverlening

MEESTERS Piet,

Kerkplein 3, 9900 Eeklo;
vertegenwoordiger van de Vereniging voor Geesteshygiëne, Tieltsessesteenweg 10, 9900 Eeklo;
sektie hulpverlening

MENGELS Willy,

Stokerijstraat 6, 3500 Hasselt;
vertegenwoordiger van de Caritatieve Volkswerken, Kempische Kaai 11, 3500 Hasselt;
sektie preventie

MOENS Ann,

Scheldedijk 7, 9200 Grembergen;
vertegenwoordigster van de Werkgroep Drugpreventie, Grote Markt 37, 9100 Sint-Niklaas;
sektie preventie

NIELANDT Beatrijs,

Runkersteenweg 120, 3500 Hasselt;
vertegenwoordigster van het Ontwenningencentrum "Katarsis", Pastoor Raymaekersstraat 19-21, 3600 Genk;
sektie hulpverlening

OOMS Paul,

Gen. Slingeneyerlaan 39, 2100 Deurne;
vertegenwoordiger van het Studie- en Aktiecentrum voor Maatschappelijke Welzijnszorg (S.A.W.), Moorkensplein 14, 2140 Borgerhout;
sektie preventie

PUTS Johannes,

Boeveriestraat 18, 8000 Brugge;
vertegenwoordiger van Sobriëtas West-Vlaanderen, Hauwerstraat 19, 8000 Brugge;
sektie preventie

RIJSBOSCH Corrie,

Lange Nieuwstraat 55, 2000 Antwerpen;
vertegenwoordigster van het Antwerps Drug-Interventie-Centrum (A.D.I.C.), Generaal Belliardstraat 16, 2000 Antwerpen;
sektie hulpverlening

SCHOLS Leon,

Elzenstraat 16; 3600 Genk;
vertegenwoordiger van het Limburgs Platform Overleg Verslaving, Luikersteenweg 134, 3500 Hasselt;
sektie preventie

- THEUWEN Jan,
Hoogland 9, 8940 Wervik;
vertegenwoordiger van het Opvangcentrum voor Drugverslaafden "Kompass", IJzerkaai
32, 8500 Kortrijk;
sektie hulpverlening
- TIESEMA Pieter,
Prof. Molenaarlaan 20, 2241 RC Wassenaar (Nederland);
individueel lid
- VANDEBERGHE Hugo,
Dennenlaan 40, 9860 Scheldewindeke;
vertegenwoordiger van de Kliniek De Pelgrim, Spiegel 15, 9860 Oosterzele;
sektie hulpverlening
- VAN DE PUTTE Dirk,
Donystraat 26, 3300 Tienen;
vertegenwoordiger van de Ontwenningafdeling Sint-Trudo, Psychiatrisch Ziekenhuis
Ziekeren, Ziekerenweg 15, 3800 Sint-Truiden;
sektie hulpverlening
- VAN DER KREEFT Peer,
Krijgslaan 148, 9000 Gent;
vertegenwoordiger van De Sleutel, Dagcentrum voor Verslavingsproblemen v.z.w.,
Dambruggestraat 78, 2008 Antwerpen;
sektie hulpverlening
- VANDERVELDEN Medard,
Kasteellaan 59, 3500 Hasselt;
vertegenwoordiger van Sobriëtas Limburg, Kempische Kaai 11, 3500 Hasselt;
sektie preventie
- VAN DEUN Paul,
Diestsesteenweg 242, 3010 Kessel-Lo;
vertegenwoordiger van het Onthaalcentrum voor druggebruikers "De Spiegel", A.
Buyllaan 110 b, 1050 Brussel;
sektie hulpverlening
- VAN GODTSNOVEN Marc,
Pater Damiaanlaan 29, 3010 Kessel-Lo;
vertegenwoordiger van de Ontwenningafdeling Sint-Jozef van het Psychiatrisch Cen-
trum Sint-Kamillus, Krijkelberg 1, 3043 Bierbeek;
sektie hulpverlening

VAN MECHELEN Annelies,
Stationsstraat 119; 9860 Scheldewindeke;
vertegenwoordigster van de therapeutische gemeenschap "De Kiem", Moortselestraat
78, 9860 Oosterzele;
sektie hulpverlening

VAN MONTFOORT Ivo,
Antwerpsesteenweg 350, 2390 Westmalle;
vertegenwoordiger van de sociotherapeutische afdeling Rozebottel van het Psychia-
trisch Centrum Bethaniënhuis, Handelslei 167, 2980 Sint-Antonius-Zoersel;
sektie hulpverlening

VAN REMOORTEL José,
directrice, Sparrenlaan 2, 9080 Lochristi;
individueel lid

VERBEKE Bert,
Kalkenstraat 22, 8800 Roeselare;
vertegenwoordiger van de ontwenningafdeling van de Kliniek Sint-Jozef, Boterstraat
6, 8740 Pittem;
sektie hulpverlening

VERMEIREN Walter,
Koningin Elisabethlaan 16, 3000 Leuven;
vertegenwoordiger van het Universitair Gezondheidscentrum,
Vital De Costerstraat 86, 3000 Leuven;
sektie hulpverlening

VERMEULEN Robert,
Watermolendreef 162, 9100 Sint-Niklaas;
vertegenwoordiger van De Lossen Babel v.z.w., Polderstraat 8, 9100 Sint-Niklaas;
sektie preventie

Erelid

VARENNE Gaston,
neuropsychiater, Bernheimlaan 40, 9050 Gentbrugge;
erelid

Bijlage 2

SAMENSTELLING BEHEERRAAD

A. Uit leden-vertegenwoordigers.

	PREVENTIE	HULPVERLENING
Antwerpen	93 - 91 Ooms P.	91 - 93 -
Vlaams Brabant Brussel	93 - 91 -	91 Ansoms S. 93 Broucke M.
Limburg	93 Schols L. 91 Jordens L.	91 Hebbrecht M. 93 Nielandt B.
Oost-Vlaanderen	93 Hebbelinck M. 91 Hebbelinck D.	91 Meesters P. 93 Delmeire F.
West-Vlaanderen	93 - 91 Colson J.	91 - 93 -

B. Uit individuele leden

91. Casselman J., Tiesema P.
93. Debref G.

Nota : als waarnemers zijn toegevoegd aan de beheerraad :

- De Bock M. - preventie Brabant
- De Venter R. - preventie West-Vlaanderen
- Verbeke B. - hulpverlening West-Vlaanderen

SAMENSTELLING DAGELIJKS BESTUUR

Ansoms S. : voorzitter
Casselmann J. : ondervoorzitter
Jordens L. : ondervoorzitter
Debref G. : penningmeester
Meesters P. : sekretaris

Bijlage 3

BELEIDSNOTA V.A.D.

1. De alcohol- en andere drugproblemen in Vlaanderen

- Zoals elders is ook in Vlaanderen gedurende de voorbije jaren de aandacht voor alcohol- en andere drugproblemen sterk toegenomen. Recente gegevens wijzen erop dat in Vlaanderen de belangrijkste vorm van drugproblematiek nog steeds alcohol betreft. Op de tweede plaats komt het misbruik van psychofarmaka, vooral van tranquillizers en pijnstillers. Het gebruik van illegale drugs blijft in Vlaanderen, in vergelijking met de ons omringende landen, nog eerder beperkt, maar is niettemin zorgwekkend.
- Niet alleen de omvang, maar ook de complexiteit van deze problemen vraagt om bijzondere inspanningen, zowel vanuit de officiële instanties als vanuit lokale organisaties, en dit op het vlak van zowel preventie als hulpverlening.
- Gezien het grote belang van deze problematiek voor de gehele gemeenschap moet een beroep gedaan worden op de overheid om de financiële middelen voor de noodzakelijke infrastructuur ter beschikking te stellen. Dit moet gebeuren op continue basis.

2. De Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (V.A.D.) v.z.w.

De Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen, Papenvest 78, 1000 Brussel, verder in deze tekst afgekort tot "V.A.D.", is een overkoepelende instelling van organisaties en verenigingen die zich binnen de Vlaamse Gemeenschap richten op studie, preventie en hulpverlening inzake alcohol- en andere drugproblemen.

Haar statutaire doelstelling luidt als volgt.

"De vereniging heeft tot doel : studie, preventie en hulpverlening inzake alcohol- en andere drugproblemen te bevorderen :

- door coördinatie, ondersteuning en belangenverdediging van de bestaande en nieuwe initiatieven en verenigingen met preventieve en/of hulpverlenende doelstelling;
- door ontplooiing van activiteiten op het vlak van de gezondheidsvoorlichting en -opvoeding en het verstrekken van adviezen;
- door stimulering van studie, vorming, programmatie en wetenschappelijk onderzoek."

Structuur

V.A.D. werkt onder het wettelijk statuut van een vereniging zonder winstoogmerk (v.z.w.).

Alle leden vormen de Algemene Vergadering, die een beheerraad benoemt.

De benoemde beheerders duiden een Dagelijks Bestuur aan en wijzen de functies aan.

V.A.D. beschikt over een staf van personeelsleden. Naast de hen specifiek toegewezen functies zijn dezen verantwoordelijk voor de dagelijkse werking (sekretariaat, permanentie, informatie, documentatiecentrum, bibliotheek, ...) en nemen zij tevens deel aan de themagerichte werkgroepen.

De activiteiten van V.A.D. worden in tijdelijke of permanente themagerichte werkgroepen

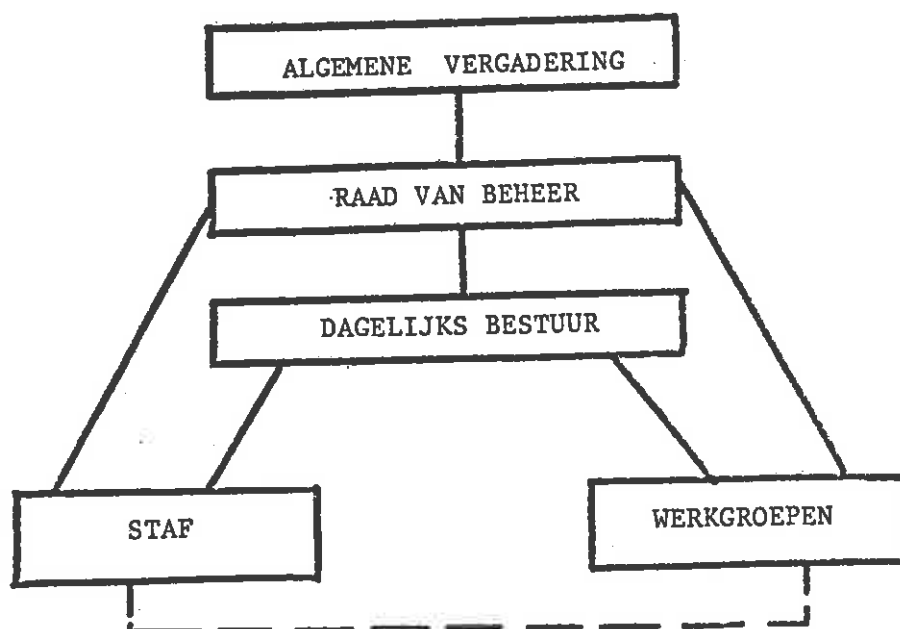
voorbereid en uitgewerkt, onder de verantwoordelijkheid van de beheerraad. Daartoe zal aan elke werkgroep een lid van de beheerraad toegevoegd worden, die ten gepaste tijde aan de beheerraad rapporteert over de werkzaamheden.

De werkgroepen kunnen zowel opdrachten ontvangen als zelf initiatieven nemen, maar steeds binnen en vanuit V.A.D.

Er wordt regelmatig overleg gepland tussen de verantwoordelijken van de onderscheiden werkgroepen, waarbij men elkaar informeert en samenwerking aanbiedt.

Elke werkgroep beschikt over een beperkt werkingskrediet. De kredieten voor eventuele bijzondere activiteiten worden jaarlijks vastgelegd in de begroting.

De structuur van V.A.D. blijkt ook uit onderstaand organigram.

Werking

V.A.D. is bereid tot samenwerking met de overheid, enerzijds door het formuleren van deskundige adviezen, anderzijds door zich beschikbaar te stellen voor concrete medewerking aan uitvoerende taken.

Als koepelorganisatie beoogt V.A.D. een maximale representativiteit voor organisaties en instellingen waarvan de activiteiten primordiaal betrekking hebben op studie, preventie en/of hulpverlening inzake alcohol- en andere drugproblemen.

V.A.D. neemt een koördinerende functie op zich, zowel tussen lokale organisaties als ten aanzien van nationale en internationale instanties.

Op lokaal, provinciaal, nationaal en internationaal niveau stuurt V.A.D. aan op ruime samenwerking, waarbij het gezamenlijke doel primeert.

V.A.D. wil een platform zijn voor de uitwisseling van kennis en van ervaringen, om zodoende de deskundigheid te bevorderen en om bij te dragen aan permanente vorming en training.

Bovendien wenst V.A.D. de feitelijke belangrijkheid van de alcohol- en andere drugproblematiek voortdurend onder de aandacht te brengen.

Binnen haar eigen structuur ontwikkelt V.A.D. een werking op drievoudig terrein.

A. V.A.D. en studie

Het wetenschappelijk onderzoek dient bevorderd te worden. In de eerste plaats gaat het hierbij om toegepast onderzoek ten dienste van een betere praktijk van preventie en hulpverlening. Dergelijke initiatieven moeten gestimuleerd worden door middel van contacten met universiteiten (onder meer eindverhandelingen en proefschriften) en met lokale organisaties (onder meer registratie). Zo nodig worden er vanuit V.A.D. zelf onderzoeksprojecten ontworpen en uitgevoerd.

De epidemiologische opvolging van de alcohol- en andere drugproblematiek is hierbij een prioritaire bekommernis. V.A.D. verzamelt alle beschikbare gegevens en zorgt voor eventuele synthese en publikatie.

B. V.A.D. en preventie

Binnen het algemene kader van welzijn en gezondheid ontwikkelt V.A.D. een preventiebeleid ten aanzien van een verantwoord gebruik of niet-gebruik van psychoactieve middelen en ten aanzien van andere vormen van gedrag met risico voor afhankelijkheid.

Omwille van de uitgebreidheid en complexiteit van de problematiek vraagt een dergelijke preventiewerking om specifieke deskundigheid bij de uitvoering. Hierbinnen is ruimte voor zowel een algemene G.V.O.-benadering, specifieke primaire preventie als sekundaire preventie.

Dergelijk omvattend preventiewerk dient centraal gekoördineerd en begeleid te worden om gemeenschappelijke en wetenschappelijk verantwoorde visie en strategieën te ontwikkelen. Dit is de enige efficiënte manier die systematische en globale maatschappijbeïnvloeding mogelijk maakt.

Volgens omstandigheden of planmatige aanpak kunnen accenten gelegd en specifieke acties opgezet worden.

Lokale initiatieven kunnen vanuit een globale visie ondersteund worden om op de concrete plaatselijke behoeften in te spelen. Deze lokale projecten kunnen aanzetten zijn tot hernieuwde lokale of bredere initiatieven.

Als koepelorganisatie neemt V.A.D. deel aan het overleg met andere preventief werkzame organisaties, dit in functie van hun doelstellingen en doelgroepen.

C. V.A.D. en hulpverlening

In Vlaanderen bestaat een waaier van hulpverleningsmogelijkheden, zowel ambulante als residentiële, gaande van algemeen tot zeer gespecialiseerd.

V.A.D. wil de kwaliteit en samenwerking binnen de hulpverlening bevorderen, onder meer door het inrichten van studiedagen en trainingen, en betreft hierbij zowel meer als minder gespecialiseerde hulpverleners.

Waar nationaal of regionaal lakunes vastgesteld worden, moet gestimuleerd en meegewerkt worden om nieuwe voorzieningen op te richten.

Nieuwe therapeutische modellen moeten met belangstelling gevolgd en eventueel gestimuleerd worden.

Middelen

Naast de overheidssubsidiëring zijn sponsoring en fund raising noodzakelijk, die best centraal georganiseerd worden om versnippering en concurrentie te vermijden.

Konkretisering

Elk jaar zal, als voorbereiding van het komende werkjaar, samen met het opmaken van de begroting, gestreefd worden naar het vastleggen van bijzondere aandachtspunten in overleg met de werkgroepen, en naar het plannen van activiteiten in overeenstemming daarmee.

BELEIDSVERKLARING 1990

1. INHOUDELIJKE OPTIES

- Vanuit de enquête naar prioritaire verwachtingen ten aanzien van V.A.D., zoals die bij de lokale organisaties blijken te bestaan, wordt gesuggereerd rond welke thema's V.A.D. als koepel een zekere dienstverlenende functie kan hebben om haar aangesloten ledenorganisaties maximaal ten dienste te staan in samenwerking met de lokale organisaties. Overigens zijn een aantal thema's zeer duidelijk geprofileerd binnen de verwachtingen, zoals preventieprogramma's voor BuSO en deeltijds leren, kritische periodieke overzichtspublikaties van de epidemiologische gegevens betreffende alcohol en andere drugs, HIV-preventie bij illegale druggebruikers, discussie rond de beschikbaarheid van (illegale) middelen.
- Daarnaast wordt sterk gepleit voor een meer actieve "public relations"-functie van V.A.D., die kan bestaan uit regelmatige persontmoetingen, georganiseerde berichtgeving rond alcohol en andere drugs in de pers en het optimaliseren van het eigen informatiemedium "V.A.D.-berichten".
- Er moet een evenwichtige ordening van prioriteiten tot stand worden gebracht in termen van het drieluik "studie", "preventie" en "hulpverlening".
- Een evenwaardige aandacht voor de verschillende produkten lijkt wenselijk, zonder studie, preventie of hulpverlening produktmatig te willen opsplitsen. Naar buiten toe wordt blijkbaar de deskundigheid van V.A.D. inzake alcohol(-problemen) al ruim erkend, maar voor medikatie en illegale drugs blijkt dit niet in even grote mate het geval te zijn. Hiervoor is een "inhaalmanoeuvre" in de (nabije) toekomst dan ook aangewezen.
- Sommige inhoudelijke thema's kunnen parallel uitgewerkt worden binnen verschillende werkgroepen.

2. STRUKTURELE OPTIES

a) algemeen

- Informatisering van het sekretariaat, de administratie en de bibliotheek en een verdere uitbouw van het documentatiecentrum zijn naast een weloverwogen "public relations"-beleid absolute basisvoorwaarden. De informatisering is ook van groot belang

- voor de continue registratie van de gegevens inzake de alcohol- en andere problematiek.
- Zowel bestuurlijke en beleidsgerichte als inhoudelijke en op deskundigheid gegronde verantwoordelijkheden worden door de V.A.D. waargenomen. De beheerraad blijft samen met de werkgroepen en de aangesloten organisaties voortdurend aan de beide aspecten de nodige aandacht besteden.
 - Externe standpunten namens V.A.D. worden in eerste instantie vertolkt door de voorzitter. Naast deze kunnen echter ook de verantwoordelijken van de themagerichte werkgroepen naar buiten toe als woordvoerder van V.A.D. optreden. In principe gebeurt dit laatste echter slechts na een voorafgaand overleg met de voorzitter.

b) bepalingen inzake de werkgroepen en de staf

De werkgroepen

- De oprichting van werkgroepen en het aanwijzen van de verantwoordelijken ervan gebeuren door de beheerraad.
- Aan elke werkgroep wordt in principe een beheerder verbonden, die naast het schriftelijk verslag ook mondelinge informatie doorgeeft aan de beheerraad.
- De werkgroepen kunnen zelf hun inhoudelijke werking bepalen of opdrachten krijgen van beheerraad en dagelijks bestuur.
- Aan elke werkgroep wordt een staflid toegevoegd, aan wie volgens redelijkheid opdrachten gegeven kunnen worden.
- Publikaties, rapporten en manifestaties "buiten V.A.D." gebeuren onder goedkeuring en medeverantwoordelijkheid van het bestuur. Binnen de "public relations"-functie kunnen, naast de voorzitter als woordvoerder, ook de verantwoordelijken van de werkgroepen rechtstreeks namens V.A.D. een standpunt naar buiten toe vertolken (bij voorkeur na overleg met de voorzitter).
- Voor overleg en evaluatie zal het dagelijks bestuur een aantal van zijn vergaderingen beleggen samen met de verantwoordelijken van de werkgroepen en de stafleden.

De staf

- De personeelsleden werken kollegiaal als één groep en behartigen samen de belangen van V.A.D., zoals algemene informatie, "public relations" en permanentie, met intern overleg.
- Als oudste in dienst fungeert Mevrouw A. Haegeman-De Jaeger als diensthoofd voor de algemene administratie, inbegrepen de boekhouding en de dienstregelingen (onder andere de permanentieregeling van 9 tot 17 uur op werkdagen).
- De stafmedewerkers verrichten hoofdzakelijk het inhoudelijke werk en verdelen de taken over preventieproject, werkgroepen en documentatiecentrum.
- Officiële briefwisseling, rapporten, e.d. worden mede ondertekend door of in opdracht van de respectievelijke verantwoordelijke van het bestuur of van de werkgroep.
- Bij een vraag om een standpunt namens V.A.D. naar buiten toe zal de staf de nodige contacten organiseren met de voorzitter en/of met de verantwoordelijke van de werkgroep.

AANVRAGEN, ADVIES EN BETOELAGING LOKALE PREVENTIEPROJECTEN

<u>Aanvragende organisatie</u>	<u>Aangevraagd bedrag</u>	<u>Advies</u>	<u>Subsidie</u>
I. Preventiewerk	500.000	400.000	400.000
II. <u>Projecten omtrent illegale drugs</u>			
1. De Kiem, Oosterzele	108.000	18.800	18.800
2. L.P.V., Hasselt	40.000	7.000	7.000
3. L.P.V., Hasselt	126.000	65.600	65.600
4. L.P.V., Hasselt	30.000	5.300	5.300
5. De Sleutel, Merelbeke	20.000	-	-
6. De Sleutel, Merelbeke	35.000	6.100	6.100
7. De Sleutel, Merelbeke	50.000	8.700	8.700
8. De Sleutel, Merelbeke	30.000	-	-
9. De Sleutel, Merelbeke	15.000	5.300	5.300
10. De Sleutel, Merelbeke	40.000	7.500	7.500
11. De Sleutel, Merelbeke	20.000	10.500	10.500
12. De Sleutel, Merelbeke	15.000	-	-
13. De Sleutel, Merelbeke	30.000	15.700	15.700
III. <u>Andere initiatieven</u>			
1. SODA, Antwerpen	159.800	-	-
2. Prov. Overleg Brabant	112.000	37.200	37.200
3. De Lossen Babel, St. Nikolaas	50.000	8.300	8.300
4. Huisarts en alcohol, Gent	20.000	6.600	6.600
5. I.O.G.T., Gent	40.000	6.600	6.600
6. Werkgroep preventie, Izegem	15.000	2.500	2.500
7. L.P.V., Hasselt	20.000	10.000	10.000
8. L.P.V., Hasselt	20.000	6.600	6.600
9. L.P.V., Hasselt	20.000	10.000	10.000

10. L.P.V., Hasselt	15.000	5.000	5.000
11. L.P.V., Hasselt	10.000	3.300	3.300
12. L.P.V., Hasselt	15.000	7.500	7.500
13. Reg. Wgr. Oostende	45.640	22.700	22.700
14. Reg. Wgr. Oostende	4.400	750	750
15. Reg. Wgr. Oostende	5.350	2.600	2.600
16. Hof van Watervliet, Brugge	12.000	2.000	2.000
17. Schoner Leven, Gent	70.000	11.600	11.600
18. K.W.A.D., St. Niklaas	15.000	2.500	2.500
19. K.W.A.D., St. Niklaas	25.000	4.250	4.250
Totaal		700.000	700.000

Bijlage 5

VISIETEKST

Het Preventiewerk voor Alcohol- en andere Drugproblemen

In 1987 werd op initiatief van de toenmalige Gemeenschaps-minister van Volksgezondheid een Richtnota "Drugpreventie en Hulpverlening" opgesteld waarin een aantal inhoudelijke opties en het organisatorisch kader van het Preventiewerk voor Alcohol- en andere Drugproblemen werden vastgelegd.

In dit kader werden 10 F.T. preventiewerkers (2 per provincie) toegewezen aan Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg en 2 koördinatoren aan de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen. Tussen de overheid en de C.G.G.Z. en de V.A.D. zijn overeenkomsten afgesloten die de afstemming tussen het lokale werkterrein en de koördinatie op het niveau van Vlaanderen moeten regelen. Een Stuurgroep begeleidt de uitvoering van deze opdrachten.

Onderstaande visietekst is gegroeid vanuit de ervaringen van het team van preventiewerkers. In dit preventiewerk is een duidelijke evolutie merkbaar.

In een eerste periode werd vooral aandacht besteed aan de verkenning van het terrein: dit bestond enerzijds uit een verkenning van de alcohol- en andere drugproblematiek en deskundigheidsbevordering inzake preventie, en anderzijds uit de verkenning van de regio's en de ervaringen en tradities die in elke regio met betrekking tot preventie aanwezig waren.

In deze fase werden tevens verspreid over Vlaanderen, diverse initiatieven opgezet en ervaringen opgedaan in de verschillende maatschappelijke sectoren die binnen een ruim preventiedenk kader een taak te vervullen hebben: het jeugdwerk, de gezondheidszorg, het onderwijs, politie en justitie, het werkmilieu, socio-kulturele organisaties, enz.

Van bij het begin werd ernaar gestreefd enkele fundamentele opties te respekteren, met name: een procesmatige aanpak met de expliciete keuze voor de intermediair als werkrelatie.

Onderlinge uitwisseling van ervaringen in de verschillende sectoren en regio's en een meer permanente structuur van het preventiewerk, hebben ertoe geleid dat vanaf 1990 een aantal gemeenschappelijke werkopties werden geformuleerd met het oog op een systematische en herkenbare aanpak van preventie in gans Vlaanderen. Deze opties vervangen het regiospecifieke werk van de preventiewerkers in geen geval en ook de eigen deskundigheidsbevordering die in de eerste fase werd gestart, krijgt nog steeds de nodige aandacht.

De gemeenschappelijke werkopties beogen dat op lange termijn in alle betrokken sectoren over gans Vlaanderen, aandacht wordt besteed aan de preventie van alcohol- en andere drugproblemen.

I. Algemene Situering

1. Een eerste afbakening

Binnen het Preventiewerk voor Alcohol- en andere Drugproblemen wordt vooral het gebruik van psychotrope stoffen (alkohol, medikatie, illegale drugs) die problemen en verslaving kunnen teweegbrengen, als uitgangspunt genomen.

Druggebruik en -misbruik kaderen steeds in een veel ruimere kontekst: er kan immers geen eenduidige (reeks van) faktor(en) aangegeven worden die drugmisbruik in de hand werkt(en). Steeds gaat het om een samenspel van produktgebonden aspecten, persoonlijke kenmerken, een maatschappelijke kontekst, e.a. Binnen dergelijke komplekse gegevenheid blijven druggebruik en mogelijke problemen evenwel de ingangspoort en het referentiepunt van het preventiewerk.

Dit druggebruik kan diverse problemen meebrengen (fysiek, psychisch, sociaal, juridisch, ...) en dit op verschillende niveau's: voor de gebruiker, voor zijn omgeving en/of voor de samenleving. Wanneer we dus spreken over probleemgebruik, dan gaat het over veel meer dan over 'verslaving'. Deze problemen kunnen zich in principe bij iedereen en op de verschillende niveaus voordoen.

Wel wordt erkend dat de aanwezigheid van bepaalde variabelen de kans op risikogedrag in een populatie (statistisch) verhoogt. Een al te snelle aanduiding van zogenaamde risikogroepen dreigt eerder stigmatiserend te werken. Bovendien bestaat het gevaar dat men zo de rol en de impact van andere betrokkenen ten opzichte van de aangewezen risikogroep uit het oog verliest. Binnen de afgebakende prioriteiten zal daarom steeds moeten gezocht worden naar de specifieke factoren die het risikogedrag bepalen. Deze factoren zijn zowel structureel als persoonlijk van aard.

2. Preventie nader bekeken

Preventie, ook van alcohol- en andere drugproblemen, wordt traditioneel bekeken vanuit Caplan's driedeling. Primaire preventie betekent dan voorkomen dat zich onder de gezonde bevolking problemen gaan voordoen. Sekundaire preventie houdt aandacht voor vroegdetektie en -signalering in waardoor vermeden wordt dat ernstige schade ontstaat. Tertiaire preventie tenslotte poogt de situatie te stabiliseren en probeert via mobilisatie van de nog aanwezige krachten herval te voorkomen.

Deze kijk op preventie is ontstaan vanuit een eenzijdig medische probleemdefiniëring. Een bredere en vruchtbaarder werkpositie voor het preventiewerk vinden we o.a. bij Walgrave¹.

Preventie situeert zich dan op een continuüm met als ene pool het algemeen welbevinden van de betrokkene(n) en als andere pool de uitdrukkelijke probleemsituaties. Hetzelfde geldt voor het goed functioneren van groepen, systemen of organisaties, dan wel het disfunctioneren tengevolge van druggebruik. Dit disfunctioneren is het voorwerp van de hulpverlening.

¹ Prof. Dr. Walgrave L., De Caeter, F. (1985) in het kader van een onderzoek over algemene preventie in de jeugdbescherming

Binnen zo'n denkkader kan preventie fundamenteel mee op het welbevinden van bevolkingsgroepen en systemen gericht worden. In de mate dat preventie daar uitdrukkelijk toe bijdraagt wordt zij meer dan het louter verhinderen van problemen. Op die manier ontstaan diverse raakvlakken met andere sectoren die tot dit algemeen welzijn bijdragen: onderwijs, welzijnswerk, jeugdwerk, justitie, tewerkstelling, vrije tijd, enz. Ongetwijfeld sluit deze verwevenheid aan bij de complexe gegevenheid van de drugproblematiek zoals die hiervoor werd aangegeven: preventie van alcohol- en andere drugproblemen profileert zich aldus op een veelsporige weg waarbij overleg en samenwerking met verschillende maatschappelijke sectoren en instanties centraal staat. Ook de globale beleidsimplikaties op de verschillende niveaus (lokaal, regionaal,...) en in de verschillende sectoren mogen niet uit het oog worden verloren.

II Operationalisering

1. Globale strategie

Preventiestrategieën moeten worden uitgewerkt op basis van de analyse van factoren die een drugprobleem beïnvloeden. Deze analyse moet op een wetenschappelijke manier en vanuit verschillende wetenschapsdisciplines worden opgezet (o.a. door registratie, onderzoek naar ontstaansfactoren van gebruik en misbruik, onderzoek naar aard en spreiding van de problematiek, gedragswetenschappelijk onderzoek, enz.)

De ontstaansfactoren van drugmisbruik (zowel individueel als structureel) zijn in realiteit heel kompleks met elkaar verweven. Dit maakt het noodzakelijk dat preventie op een gestructureerde en gekoördineerde manier verloopt. Eenmalige initiatieven kunnen immers deze komplekse samenhang van factoren nauwelijks beïnvloeden.

Binnen deze visie is het overleg en de samenwerking op lokaal, regionaal en intersectorieel vlak zeer belangrijk. Het is enkel binnen een gezamenlijke en langetermijnsplanning dat een globale beïnvloeding mogelijk is.

Het preventiewerk heeft daarnaast ook een centrale taak in het signaleren naar en het stimuleren van de verschillende beleidsniveaus.

2. Doelgroep

Het preventiewerk maakt de keuze om te werken met intermediairen. Binnen deze werkoptie is de term doelgroep eerder verwarrend en verkiezen we een onderscheid te maken tussen het doelwitsysteem en het cliëntsysteem.

Het doelwitsysteem is in principe de gehele bevolking. Iedereen is een potentiële gebruiker enerzijds, iedereen kan schade/problemen ondervinden als gevolg van druggebruik in zijn onmiddellijke omgeving, in de maatschappij, anderzijds.

Het cliëntsysteem bestaat uit de intermediairen. Zij zijn de tussenpersonen die zich naar de diverse groepen van ons doelwitsysteem richten. Zij vormen de rechtstreekse werkrelatie van de preventiewerker.

Als preventiewerkers richten we ons dus in de eerste plaats niet rechtstreeks naar (groepen van) de bevolking, maar naar de sleutelfiguren die in de verschillende aanverwante sectoren actief zijn.

3. Voorwaarden

Bij het bepalen van doelstellingen staan twee belangrijke voorwaarden voorop:

1: participatie: de doelstellingen worden idealiter bepaald in samenspraak met het cliëntsysteem (dit geldt zowel op het niveau preventiewerker/intermediair als op het niveau intermediair/deelgroep van de bevolking).

2: emancipatie: De beoogde doelen moeten de cliënt in staat stellen om zelfstandig verder te werken (voor de intermediair; zelfstandig gaan werken met deelgroepen van de bevolking; voor het doelwitsysteem: zelfstandige en verantwoorde keuzes maken met betrekking tot het gebruik van drugs).

4. Werkwijze

De basis van het preventiewerk bevat een aantal belangrijke uitgangspunten uit het methodisch-agogisch handelen. Dit maakt het mogelijk preventiewerk te onderscheiden van dikwijls goed bedoelde activiteiten waarvan de preventieve kwaliteiten nauwelijks te merken zijn en soms kontraproduktief zijn.

De uitgangspunten kunnen omschreven worden als:

- doelgericht handelen: De preventiewerker en het cliëntsysteem kiezen na een gezamenlijke analyse, in samenspraak (binnen de mogelijkheden van het cliëntsysteem) voor zo concreet mogelijke doelen en het werken gebeurt dan ook in functie van dit gekozen doel.

Een belangrijk procesdoel van de preventiewerker moet zijn dat het cliëntsysteem zelfstandiger kan gaan functioneren en onafhankelijker wordt van de preventiewerker.

- procesmatig handelen: Het gaat om een serie onomkeerbare veranderingen in de tijd die met een continuïteit in een bepaalde richting verloopt. Ondertussen is er een dynamisch krachtenspel tussen de preventiewerker en het cliëntsysteem bezig. De preventiewerker moet daarin voortdurend alert zijn voor de veranderingen bij het cliëntsysteem, bij de preventiewerker zelf en in de wisselwerking tussen beiden. De preventiewerker houdt tevens rekening met het effect van de ene stap in het proces op de volgende stap.

- systematisch handelen: Dit betekent (samen)werken, stap voor stap in de richting van het samen met het cliëntsysteem gekozen doel, waarbij iedere stap aansluit bij de voorafgaande situatie.

- bewust handelen: De preventiewerker moet zich bewust zijn wat er allemaal speelt aan gevoelens, motieven en effecten die het resultaat mee kunnen beïnvloeden. Hij zal daarom zijn handelen afstemmen op zijn cliëntsysteem met het oog op het einddoel. Een voortdurende reflectie en evaluatie van het proces is daarbij nodig.

Het preventiewerk is gebaseerd op een planmatige aanpak. De verschillende fasen zijn in elke activiteit of preventieve handeling impliciet of expliciet terug te vinden.

1: de beginsituatie: Meermaals worden de preventiewerkers als deskundigen gevraagd. Soms bieden ze zelf hun deskundigheid aan; soms nemen ze vanuit hun deskundigheid zelf initiatieven wanneer in de toegewezen regio('s) bepaalde leemtes worden opgemerkt. Steeds blijft het belangrijk om te weten waar het initiatief vandaan komt, wat de voorgeschiedenis ervan is, wie er allemaal bij betrokken is, op welk tijdstip met wat begonnen wordt.

2: de analyse: Het is nodig precies te weten waar het om gaat. Meestal moet dit nader onderzocht worden, zeker door de preventiewerker, waar mogelijk door het cliëntstelsel en waar nodig door een wetenschappelijk onderzoeker. Het is eveneens nodig de mogelijkheden en onmogelijkheden van het cliëntstelsel te kennen, de bereidwilligheid, de beschikbare tijd, de menskracht, de middelen, enz.

3: de probleemstelling: De analyse moet uitmonden in het formuleren van een duidelijke, concrete probleemstelling (wat is het probleem, wie stelt het probleem en in welk kader?). Dit gebeurt samen met het cliëntstelsel en de preventiewerker. Vanuit de probleemstelling wordt een concrete eindsituatie als doelstelling geformuleerd, samen met en goedgekeurd door het cliëntstelsel.

4: de programmering: Het gaat hier om een gezamenlijk bepalen van een strategie, de planning, het proces, de taakverdeling, samenwerkingsmogelijkheden, keuze van methodieken, enz.

5: de uitvoering: Belangrijk hierbij is een voortdurende reflectie, evaluatie en bijsturing in functie van de vooropgestelde concrete doelstellingen, van de afspraken, de taakverdeling, enz.

De uitgangspunten van preventie als methodisch-agogisch handelen (doelgericht, procesmatig, systematisch, bewust) blijven hierbij belangrijk.

6: de evaluatie, perspectieven en afronding: De evaluatie moet antwoord geven op volgende vragen: wat zijn de resultaten, wat vinden de betrokkenen ervan? in hoeverre zijn de concrete doelstellingen bereikt? welke zijn de gemaakte fouten en waarom?

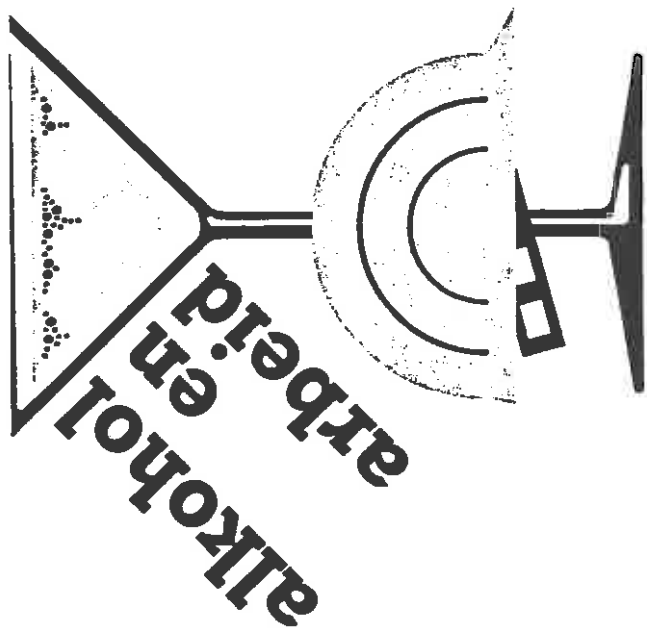
Op basis van de evaluatie wordt duidelijk welke bijsturing moet gebeuren, welke follow up mogelijk en nodig is, enz.

Een activiteit moet eveneens worden afgesloten, het klinkt vanzelfsprekend, maar wordt wel eens vergeten. Wanneer zijn de werkzaamheden immers ten einde? Wanneer en hoe wordt alles afgesloten? Ook de werkrelaties zelf moeten worden afgerond.

De bovengenoemde fasen zijn niet altijd even expliciet en in de juiste volgorde te onderscheiden.

september 1990

Het team van preventiewerkers
voor alcohol- en andere drugproblemen.

VAD
PREVENTIEWERK

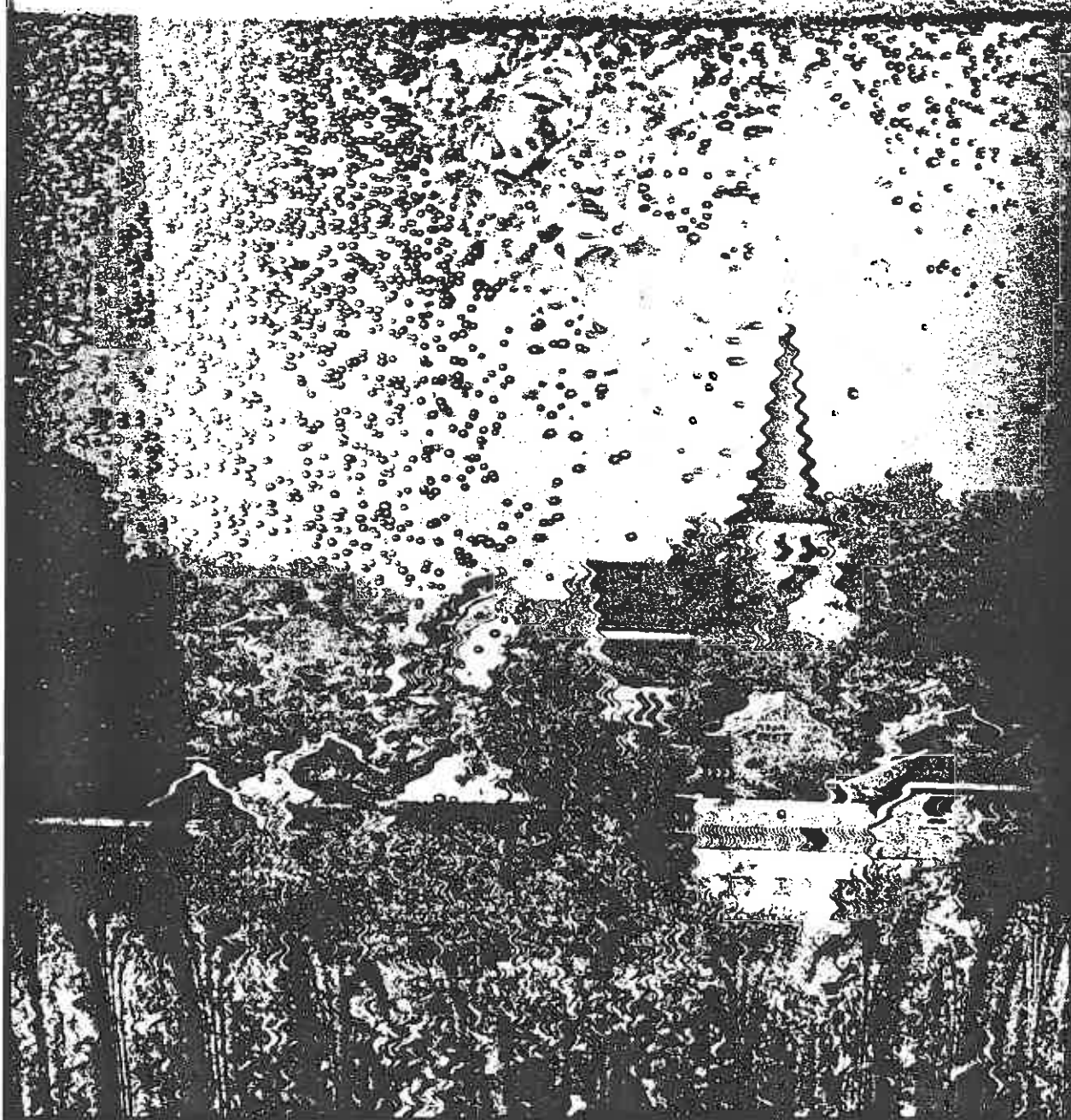
**OUERS
& DRUGS
HET
PAKKET**

„DRIEMAAL DAAGS, NA HET ETEN”

Een vormingspakket over verantwoord medicatiegebruik

**VORMINGSPROGRAMMA VOOR
OUERS VAN ADOLESCENTEN**

HET LEVEN IS TE LEUK OM TROEBEL TE ZIEN

DRINK

WIJS

AG

TENTOONSTELLING

VAD-PREVENTIEWERK

Tentoonstelling

Een hulpmiddel bij alcoholvoorlichting

De tentoonstelling Drink-wijs wil de boodschap van verantwoord omgaan met alcohol op een aantrekkelijke manier aan een groot publiek duidelijk maken.

De bezoeker krijgt informatie over de werking van alcohol en de risico's van gebruik. Bovendien wordt hij/zij uitgenodigd om eens stil te staan bij eigen gebruik.

De tentoonstelling kan als een zelfstandig voorlichtingsmiddel gebruikt worden, maar kan ook een onderdeel vormen van een omvangrijker preventieplan.

Inhoud

De tentoonstelling is modulair opgebouwd rond een aantal thema's. Hierdoor is het ook mogelijk om slechts enkele modules op te zetten.

1. 'alcohol, een populair drankje' schets van onze drinkcultuur.
2. 'alcohol, ons allen goed bekend?' feiten over de werking en de effecten.
3. 'alcohol en veiligheid, een gewaagde partnerkeuze' risico's van alcoholgebruik bij arbeid, sport en verkeer - drink-wijs tips.
4. 'en als alcohol een probleem wordt?' risico's van alcohol als probleemoplosser evolutie naar verslaafd gebruik hulpverleningsmogelijkheden.
5. 'alcoholvrij ... het alternatief' recepten alcoholvrije drankjes tips voor beperkt alcoholgebruik.

GEKONTROLEERD DRINKEN

Redactie: R. Peeters en L. Taccoen
Met bijdragen van: G. Pype
J.P. Broothaerts
P. Standaert
VAD-uitgave nr. 2, 1990

ACHTERGRONDINFORMATIE

ALCOHOL

Werkgroep Onderwijs

VAD-uitgave nr. 3, 1990

ACHTERGRONDINFORMATIE

DRUGS

Werkgroep Onderwijs

VAD-uitgave nr. 4, 1990

VAD - JAARBOEK 1990

overzicht van in 1989
beschikbare gegevens
over alcohol en andere drugs

redactie R. Peeters

VAD uitgave nr. 5

VORMINGSKURSUS

Het programma "ALKOHOL en ARBEID" wordt tijdens drie regionale seminars voorgesteld. Vaargelang uw mogelijkheden kan U een keuze maken tussen deze drie data.

- **DINSDAG 15 MEI 1990** van 09.00 tot 16.45 u.
Congress Hotel
Plantin en Moretuslei 136, 2018 Antwerpen
- **DONDERDAG 17 MEI 1990** van 09.00 tot 16.45 u.
Fimotel
Berkenlaan, 1920 Diegem
- **DINSDAG 22 MEI 1990** van 09.00 tot 16.45 u.
Novotel
Chartreusweg 20, 8200 St. Michiels-Brugge

in organisatie van de Stuurgroep
Alkohol en Arbeid van de Vereniging voor
Alkohol- en andere Drugproblemen (VAD).

VERENIGING VOOR
ALCOHOL- EN ANDERE
DRUGPROBLEMEN vzw

nodigt U uit voor een

STUDIEDAG

15 november 1990
9.30 - 16.00 uur

**ILLEGALE
DRUGGEBRUIKERS
IN VLAANDEREN**

Landcommanderij Alden Biesen, Bilzen

UITNODIGING

COLLOQUIUM
DRINK WIJS IN UW GEMEENTE
Tijd voor een beleid

VAD-PREVENTIEWERK

UITNODIGING

Persconferentie

VAD-PREVENTIEWERK

Ouders kunnen alcohol- en andere drugsproblemen helpen voorkomen

BRUSSEL — Zoonlief wordt 18 en wil een feestje geven de vrienden. Op zijn hoedschappelijstje staan bak Duvel en een bak trappist, maar als van een zatte boel en zou je het li- leg je dat aan boord? Str- zoonlief overleeg-

biere van t- uif- Maak dat je tienerkinderen drugs te rug toe keren

BRUSSEL — 'Het klinkt wel- an- BRUSSEL — maar het licht ongevonn, maar het ouders & Drugs-pakket de s Onders & Drugs doel verdr heeft niet als eerste over- Nu l heeft te informeren. Het kosert deers te middelen. Met name verende ambities en andere- en dr ouders en alcohol en hun stand- niet in de om over te praten en gesdraken- ten gestoj punten in de veronderlijken- vanuit de a aan elkaar t Veeerrijng voor- adolescent Geernaert v- eigenlijk vor ding en omga- Informatie ov

alcohol) beinvloedt onnisker- (het kind- houding van gecontrole- maar de opzichte van de beandruk- ten in het alg- Luc- preventie-werker Drug- 'Het kan de tijdspeel verlegge- weg- gebruik-'

Een tweede aandachtspunt is de adolescentieproblematiek. De lichamelijke ontwikkeling, de invloed van de groepsnor- nen, hoe kun je er als onder- roc om? Marijs Geirnaert: ongren hebben waardering- lig en het is ook belangrij- ouders naar jongeren te ypenheid creëren. Ze me- clangstelling tonen v 'wereld van de jong- t moeten ze loof- vzen trekken. te luik is inf- l het meest- geweest, ee gedar Geim- ke p- drugacadraie hotelletjes, afrekeningen in gore mliesu zijn gegeerd lees- en kijkvoer.

Met deze woorden stelt Hilde Vandenheule van de Veeerrijng voor- Ben Vandenheule en andere Drugminis- Alcohol- (300 f.) voor. is besereun- men het nieuwe f- die programma dat met ouders- voor- programma met alle ouders- am voor maar voor ze kunnen am- voor maar hoe ze alcoholscenien am- keers- leren hun alcoholscenien am- willen dat hun foto's vallen- konnen ten prooi vallen-

Het programma met een vorm- ouders van ken van 'a.v. dr ze lere- klijk- Meeste jongeren hebben de nel- zichtiger om met veel Voc- Niet- Un to- ch in- Man- schijn- ge- dat-

Jongeren en druggebruik
Oproep tot ouders

Druggebruik wordt meestal geassocieerd met jongeren, zwaar verslaafd aan heroïne of cocaïne, met dealers, met de criminele sfeer. Daar toe een niet geringe Spectaculaire drughandel, drugdodalen in gore hotelletjes, afrekeningen in gore mliesu zijn gegeerd lees- en kijkvoer.

Welke plaats de jongeren daarin innemen en wat ze bepaalend zijn voor hun ver- over evolutie en meteen ook is hun lichamenlijk druggebruik. - en hieraan is voldoende gevoel van zelfwaardering. Vreemd, ontwikkelende groot hun schouwen staan om re- galieve invloeden van om re- tenat te troiseren. Of jonge- voelen, hangt af van bui- eigen karakter, van de vrien- maar waarmee ze optrekken, tuatie.

Zijn de relaties binnen het gezin hanterlijk, heerst er een klimaat van vertrouwen, heb- problemen bespreekbaar, doende ruimte om zelfstan- dig te worden... zullen Grippen je. -provie- lief n, de- gen- der- ver-

Daarnaast hebben groepsdruk en -cultuur ook invloed. Jongeren gaan risicovol experimenteren en grenzen af- tasten en uittesten. Een aan- tal onder hen doet dit. Via gale drugs gaat, weten ille- ongelooft, geen raad. Woede, schuldgevoelens, onzeker- heid en parlek wisselen, En juist de houding van de ouders is van kapitaal be- lang voor wat er verder be- de jongeren zal gebeuren. Ouders hebben dus met mate nodig. Niet enkel mer de risico's van drugs, maar ook over de leef- en denkw- reld van hun kinderen, maar hun eigen rol a-

waarde hebben nieuwe- drugs zoals alcohol en ge- neesmiddelen. En nochtans worden zij op veel grotere schaal gebruikt en niet als leen door jongeren. Vele vol- wassenen hebben de vel- ving „c3“ jeugd aan drugste koppelen. Toch springen de Meeste jongeren hebben de nel- zichtiger om met veel Voc- Niet- Un to- ch in- Man- schijn- ge- dat-

Ouders

Bedrijven vinden het moeilijk om alcoholproblematiek aan te pakken

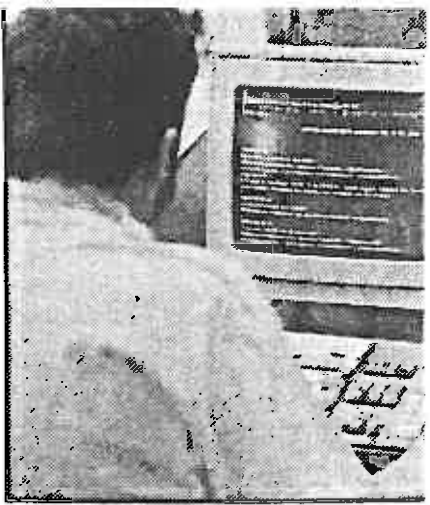
BRUGGE — Een vrachtwan-
nchauffeur rijdt tegen een
uur, een brandweerman uri-
neert in de laarzen van zijn
collega's. Hun direkties ont-
kennen vlug de oorzaak: over-
matig alcoholgebruik. Een
technicus presteert slecht en
at een lege fles in een kast
op. Iederen ziet duidelijk
het verband. Maar wat wijst op
alcoholproblemen bij de loket-
bediende die de klanten af-
snuwt of de arbeidster die met
veel verschillende schoenen
het werk komt? Deelnemers
aan een seminarie over het ver-
band tussen alcohol en arbeid
gaven de voorbeelden en ver-
velden hoe moeilijk zij het vin-
den om de problemen te her-
kennen en hoe delikaat het is
in die aan te pakken.
„Je wil iets doen maar in de
praktijk weet je niet goed
hoe het moet optred-

wereld meer overtuigen van de
schade die het alcoholmisbruik
berokkent: te laat komen, af-
wezigheden, foutieve beslissin-
gen, afnemende arbeidspresta-
ties, toenemend risico voor ar-
beidsongevallen en ontslag,
verslechtering van de sociale
relaties. Volgens het Stanford
Research Institute gaat 25 per-
cent van het salaris van een
probleemdrinker verloren. Bij
15 tot 30 procent van de ar-
beidsongevallen zou alcohol
een rol spelen. Vermits 5 tot 6
procent van de beroepsbevol-
king problematisch zou drin-
ken, kun je het verlies bereke-
nen. Voor de VS is in 1977 het
cijfer van 10 miljard dollar (346
miljard Bfr.) per jaar genoemd.

Drankproblemen
vaak langer

teren over de drankproblemen
van hun familielid. De werksi-
tuatie is immers de laatste bar-
rière die alcoholisten opwer-
pen. „Zij zullen nog eerder
man of vrouw en kinderen ver-
laten dan hun werk opgeven”,
zeggen deskundigen. „Het
werk is hun laatste strohalm.”

Daarom is het zo moeilijk om
in een bedrijf deze problemen
aan te pakken. De betrokkene
zal zeker ontkennen: „Maar
nee, er is niets aan de hand”.
Beschuldigen of moralizeren
helpt dan niet veel. Alleen
wanneer men in een gesprek
klare taal spreekt, heel
kreet blijft en
feiten

Alcoholisme op het werk: het pro-
bleem is vaak duidelijk waarneembaar.

scherming (AR...
aanw...
iedt de B
registe Een
5 pro- gen
is al- tuch
beurt Hij
bank Uite
ndi- ver
onr- onr
n- scha
i- D
s weg
alke
Son
gesj
ma
mer
der
er-
nd
a
o

DE AANPAK VAN ALCOHOLPROBLEMEN IN BEDRIJVEN

1. ALCOHOLPROBLEMEN IN EN OM HET WERK.

Elke Belg dronk in 1988 gemiddeld 10,0 liter pure alcohol.

Met dit cijfer scoort België lager dan Frankrijk (13,2 liter), maar hoger dan Nederland (8,6 liter) en de V.S.A. (7,6 liter). België bekleedt daarmee een 9de plaats op de wereldranglijst van het gemiddeld alcoholverbruik per hoofd van de bevolking. De helft van de totale consumptie wordt 'verzorgd' door 10% van de drinkers. 1 op 10 Belgen drinkt excessief (d.w.z. meer dan 8 consumpties per dag).

Een zo breed maatschappelijk verschijnsel als alcoholgebruik eindigt niet bij de ingang van een bedrijf. Vijf tot zes procent van de beroepsbevolking drinkt problematisch.

De definitie van probleemdrinken wordt hier zo ruim mogelijk gehouden, d.w.z. overmatig alcoholgebruik, met problemen op fysisch, psychisch en sociaal vlak als gevolg en dit niet alleen voor de probleemdrinker zelf maar ook voor zijn omgeving (familie,

melding. Toch gaat men er van uit dat kortdurend verzuim, geen afmelding en veelvuldig te laat komen, tekenen kunnen zijn van een zich ontwikkelend drankprobleem. Het verzuim zou met name hoog zijn aan het begin van de week. 'Blue Monday' is in dit verband een bekend begrip.

Het verzuim van mensen met alcoholproblemen is gemiddeld minstens twee keer zo groot.

Mensen met hogere functies verzuimen weliswaar minder dan werknemers met lagere functies, maar zijn vaker 'afwezig' op het werk. Ze zijn vrijer in hun doen en laten en de productiviteit van hooggeplaatsten is tevens veel minder zichtbaar en veel moeilijker controleerbaar.

■ **bedrijfsongevallen** : probleemdrinkers hebben twee tot driemaal meer kans op een bedrijfsongeval. Uit Franse onderzoeken komt men tot de conclusie dat in bijna 30 % van de ongevallen alcoholgebruik een rol zou spelen. Verder is natuurlijk het soort werk dat men doet een belangrijke factor bij de kans op ongevallen. Men moet daarbij alleen denken aan bijv. apparaten

■ **vermindere productiviteit** van de probleemdrinker maar ook van de collega's, als gevolg van de verslechtering van het arbeidsklimaat.

■ **kosten** als gevolg van foutieve beslissingen van de werknemer. De aard van die beslissing en het niveau waarop ze genomen werd, bepalen de gevolgen ervan.

■ **kosten van maatregelen**, zoals overleg en/of correspondentie met directe chefs, artsen, behandelcentra, familieleden, verzekeringsmaatschappijen ed.

■ **nadelige invloed op public-relations.**

■ **verlies van geïnvesteerde opleidingen** bij vroegtijdig vertrek.

Enkele cijfers

Uit onderzoek in de V.S.A. berekende men dat de kosten bij een werknemer met een alcoholcarrière stijgen per jaar. Na 15 jaar zou dit 50.000 \$ bedragen.

In West-Duitsland concludeerde men dat elke probleemdrinker de gemeenschap elk jaar 37.800 DM kost, waarvan 33 % rechtstreeks aan de wijkomgeving besteed.

More berekende voor Groot-Brittannië van ca. 300.000 £ de kosten van ca. 300.000